

NAVODILA

za

mednarodne preizkuse športnih šolanih psov

in

mednarodne preizkuse psov-sledarjev

F.C.I.

Ta navodila so po sklepu predsedstva FCI z maja 2002
veljavna od 01. januarja 2003
(s spremembami leta 2007)

Komisija za Šolanje

Vsebina:

Splošni del	4
Veljavnost	4
Splošno	4
Obdobje preizkusov	4
Organizacija preizkusov	4
Sodniki	5
Udeleženci	6
Pogoji udeležbe	6
Preizkus značaja	7
Ocenjevanje	8
Skupna ocena	9
Diskvalifikacija	9
Nazivi	9
Delovna knjižica	9
Odgovornost	10
Navodila za markerje	10
Ocena naravnih zasnov (TSB)	14
Posebne določbe	14
Svetovna prvenstva	14
Mednarodna preizkušnja službenih psov IPO 1	15
Mednarodna preizkušnja službenih psov IPO-2	28
Mednarodna preizkušnja službenih psov IPO-3	42
Mednarodna preizkušnja za pse-sledarje IPO-FH	57
Priloge k IPO	59

Kratice:

FCI	-	Federation Cynologique Internationale
IPO	-	Mednarodna pravila za preizkušnje
DO	-	Deželna organizacija (KZS)
S	-	Sodnik
VP	-	Vodja prireditve
M	-	Marker
V	-	Vodnik psa
PS	-	Polagalec sledi

Opozorilo:

Z dnem veljavnosti tega pravilnika prenehajo veljati vsa prejšnja določila. Pri prevodih veljajo v primeru dvoma določila v nemškem tekstu.

Splošni del

Veljavnost

To navodilo je izdelala Komisija za šolanje športnih psov pri FCI in potrdilo predsedstvo FCI maja 2002. Navodila stopijo v veljavo 01.01.2003. S tem dnem prenehajo veljati prej veljavna navodila.

Navodila so bila izdelana in objavljena v nemščini. V primeru dvoma, predvsem pri prevodih v druge jezike, je verodostojen nemški tekst.

Navodila veljajo za vse članice F.C.I. Navodila veljajo za vse mednarodne stopnje preizkusov (izpite in tekmovanja).

Splošno

Izpiti in tekmovanja služijo dvema ciljema. Z opravljenim izpitom naj posamezni psi dokažejo svojo usposobljenost za izbrani namen. Po drugi strani naj bi izpiti doprinesli k zdravju in delovnim lastnostim psov naslednjih generacij delovne vzreje. Delovne lastnosti in zdravje naj bi se ohranile oziroma izboljšale. Nadalje služijo preizkusi za vzpostavljanje in ohranjanje zdravja in sposobnosti. Opravljen izpit velja tudi kot potrdilo za vzrejo primernost psa.

Deželnim organizacijam priporočamo, da pospešujejo IPO program. Predvsem mednarodna tekmovanja naj bi potekala po programu IPO. Vsi izpiti in tekmovanja naj bodo izpeljani v športnem duhu. Športno naj bo tudi vedenje udeležencev. Predpisi teh navodil so obvezujoči za vse udeležence. Vsi nastopajoči morajo izpolniti iste zahteve. Prireditve imajo javni značaj. Čas in kraj prireditve je potrebno najaviti vsem članom.

Izpiti in tekmovanja morajo zajemati celoten program ali pa posamezne celotne dele programa, ki ustrezajo posamezni stopnji izpita. Uspešno opravljen celoten program v okviru prireditve velja v vsakem primeru kot stopnja izšolanosti (izpit). Stopnjo izšolanosti morajo priznati vse članice FCI.

Obdobja preizkusov

Preizkusi stopenj IPO-1 do 3 in sledarske preizkušnje lahko potekajo skozi vse leto, kadar to dopuščajo vremenske razmere in nista ogrožena zdravje in varnost živali in ljudi. V nasprotnem primeru naj se prireditve ne izvede. O tem odloči sodnik. Sezono preizkusov za svoje območje lahko določi deželna organizacija (KZS).

Organizacija/vodja prireditve (VP)

Vodja prireditve je odgovoren za organizacijo preizkusa. Opravi in nadzoruje vse aktivnosti, ki so potrebne za pripravo in izvedbo prireditve. Zagotoviti mora, da preizkusi potekajo po pravilih in biti ves čas prireditve na razpolago zadolženim sodnikom.

VP ne sme nastopati s psom ali imeti še kakršne koli druge zadolžitve v okviru prireditve. Njegove naloge so:

- priskrbeti mora dovoljenja za prireditve.
- zagotoviti mora primerne terene za sledenje vsem stopnjam preizkusov.
- dogovoriti se mora z lastniki zemljišč, po katerih bo potekalo sledenje in tudi z

vsemi lovskimi organizacijami, ki upravljajo to območje.

- zagotoviti mora potrebno strokovno pomoč, npr. markerja za disciplino C, polagalce sledi, skupino za motenje itd.
- zaščititi mora termin prireditve.
- zagotoviti mora naprave (ovire) in zaščitno opremo za markerja, ustrezno pravilniku.
- priskrbeti mora vse potrebne tiskovine, kot so sodniške pole za ocenjevanje vseh stopenj in obrazci za sodnike.
- zadolžen je za delovne knjižice, rodovnike, knjižice o cepljenju in kadar je zahtevano, potrdila o zavarovanju.

VP mora vsaj deset dni pred prireditvijo sporočiti sodniku kraj, začetek prireditve, opis dostopa, vrsto preizkusov in število udeležencev. Če tega ne izvrši, ima sodnik pravico odstopiti od sojenja.

Dovoljenje za prireditev je potrebno pred pričetkom prireditve predložiti sodniku.

Sodnik

Sodnika z licenco FCI določi deželna organizacija ali pa ga povabi organizator. Za svetovna prvenstva določi sodnike komisija za šolanje pri FCI. Število vabljenih sodnikov je prepuščeno organizatorju, ne glede na to pa posamezni sodnik lahko sodi največ 30 disciplin dnevno.

IPO-FH, IPO-1, IPO-2, IPO-3 ustreza vsakokrat trem disciplinam. Za velike prireditve, ki jih določi deželna organizacija (KZS), lahko ta sprejme posebne določbe.

Sodnik ne sme soditi psom, če je njihov vodnik, oskrbnik ali lastnik; psom, katerih lastnik, vodnik ali skrbnik živi z njim v skupnem gospodinjstvu; psom, ki bi jih na prireditvi vodil vodnik, s katerim živi v skupnem gospodinjstvu. Iz tega pravila so izvzete prireditve, za katere sodnika odloča deželna organizacija (KZS) ali komisija za šolanje FCI.

- sodnik ne sme z nekorektnim vedenjem motiti dela psa ali vplivati na psa.
- sodnik je zadolžen za korektno izvedbo po veljavnem pravilniku.
- je pooblaščen, da v primeru, ko se ne upošteva veljavnega pravilnika in njegovih navodil, prekine preizkus. V tem primeru mora podati poročilo na deželno organizacijo (KZS).
- kritika sodniške ocene lahko povzroči opomin ali disciplinski ukrep
- sodnikova odločitev je dokončna in neizpodbitna.
- sodnik je pooblaščen, da izloči poškodovanega ali kakorkoli hendikepiranega psa iz nadaljnjega dela, ne glede na mnenje vodnika.
- sodnik je pooblaščen, da v primeru nešportnega vedenja, uporabe predmetov za motivacijo, kršitve pravilnika, kršitve v smislu varstva živali ali kršitve lepega vedenja, vodnika diskvalificira. Predčasno prekinitev dela je potrebno v vsakem primeru označiti v delovni knjižici.
- v utemeljenih primerih, ki se ne nanašajo na oceno dela, temveč na kršitve

pravilnika s strani sodnika, je pritožba možna v roku osem dni. Pritožba mora biti pisna, s podpisom vodnika, ki se pritožuje, in najmanj še ene priče. Vložiti jo je potrebno preko vodje prireditve pri organizatorju oziroma na deželno organizacijo (KZS).

- dejstvo, da je pritožba prejeta, ne pomeni, da bo spremenjena ocena sodnika.
- odločitev o pritožbi je v rokah Komisije za šolanje deželne organizacije.
- deželna organizacija pritožbo, ki je bila posredovana, pošlje na komisijo za šolanje športnih psov, katera odloča kot zadnja instanca.

Udeleženci preizkusa

- udeleženci se morajo držati roka prijave.
- s prijavo se prijavljeni obveže, da bo poravnal prijavnino.
- v kolikor se posameznik iz kakršnega koli razloga prireditve ne bo mogel udeležiti, je to dolžan sporočiti vodji prireditve.
- udeleženec je dolžan imeti veljavna veterinarska potrdila in potrdila v zvezi z zaščito živali, ki jih zahteva organizator.
- udeleženec mora spoštovati vsa navodila sodnika in vodje prireditve.
- psa mora predstaviti na športno neoporečen način.
- ne glede na rezultat v posamezni disciplini, mora psa voditi v vseh vajah, ki jih predpostavlja posamezna stopnja izpita.
- prireditev je zaključena, ko se razglasijo rezultati in predajo delovne knjižice.
- kadar pa vodnik samostojno prekine nadaljevanje preizkušnje, se v delovno knjižico vnese opomba »pomanjkljivo zaradi prekinitve izvajanja«.
- kadar vodnik umakne psa zaradi očitne poškodbe ali pa jo ugotovijo na veterinarskem pregledu, se vnese v knjižico opomba »prekinitiv zaradi bolezni«.
- predčasno prekinitiv dela je potrebno v vsakem primeru označiti v delovni knjižici.
- v primeru diskvalifikacije se izničijo vse dosežene točke.
- vodnik mora imeti ves čas preizkusa pri sebi povodec.
- pes mora imeti neprestano na sebi ohlapno kovinsko ovratnico, ki ni naravnana na zateg.
- dodatne ovratnice, kakor tudi usnjene ovratnice, ovratnice proti mrčesu, itd..niso dovoljene v času preizkusa.
- povodec lahko vodnik nosi tako, da psu ni viden ali pa obešenega z leve na desno, navzdol preko ramen.
- glasovna povelja so normalno izrečene, kratke posamezne besede.
- uporablja se lahko katerikoli jezik, vendar pa mora biti za isto dejanje uporabljeno vedno isto povelje.
- v kolikor v isti stopnji nastopa več udeležencev, je potrebno vrstni red določiti z žrebom.
- v kolikor vodnik pozabi posamezno vajo, ga sodnik opomni, ne da bi mu za to odbil točke.

Pogoji za udeležbo

Na dan prireditve mora pes doseči predpisano starost. Pri tem ni izjem.

IPO-1	18 mesecev
IPO-2	19 mesecev
IPO-3	20 mesecev
IPO-FH	20 mesecev

Pri izpitih lahko sodelujejo vsi psi, ne glede na velikost, pasmo ali rodovnik.

Vodnik se lahko na isti dan udeleži le ene prireditve.

Na isti prireditvi lahko vodi največ dva psa.

Posamezni pes lahko na isti dan opravlja le en preizkus.

V primeru, ko pes uspešno opravi preizkus (izpit), sme opravljati naslednjo stopnjo izpita čez štiri tedne.

Ko je pes dosegel tretjo stopnjo - IPO 3, lahko vsak vodnik sam odloči, kdaj se bo udeležil nadaljnjih preizkusov.

Preizkuse se opravlja v vrstnem redu (od IPO 1 do IPO 3).

Deželna organizacija (KZS) ima pooblastilo, da določi najmanjše zadostno število udeležencev.

Na vsaki stopnji se lahko izvede poljubno število preizkusov.

Pred vsakim prvim nastopajočim iz naslednje stopnje naj nastopi zadnji udeleženec nižje stopnje.

Upoštevati je potrebno starostne omejitve.

Pes mora biti vedno predstavljen po najvišjem programu (izpitu), za katerega ima licenco, izjema je le, kadar s preizkusom niso povezane kvalifikacije ali kadar se psov ne razvršča po doseženem rezultatu.

Goneče psice smejo vedno nastopati, potrebno pa je, da so nameščene stran od ostalih udeležencev.

V disciplini A nastopajo, kakor je navedeno v časovnem razporedu, v ostalih disciplinah pa na koncu prireditve.

Breje in doječe psice ne smejo nastopati.

Bolne živali in tiste, pri katerih se sumi, da so okužene, so izključene iz vseh prireditev.

Preizkus značaja

Na začetku vsakega preizkusa, pred začetkom dela v prvi disciplini, mora sodnik preveriti značaj vsakega psa. Del preizkusa značaja je preverjanje identitete psa (npr. preverjanje tetovirane številke, čipa ipd). Psi, ki ne opravijo tega preizkusa, ne morejo nastopiti, oziroma jih je potrebno diskvalificirati. Lastniki psov, ki so označeni s čipom, so dolžni poskrbeti, da ga je mogoče preveriti.

Poleg tega sodnik opazuje značaj psa v celotnem času preizkusa.

Sodnik je dolžan, da takoj diskvalificira psa, ki pokaže pomanjkljivosti v značaju. Diskvalifikacijo je potrebno vpisati v delovno knjižico z navedbo pomanjkljivosti. O psih, ki so bili izločeni zaradi pomanjkljivosti v značaju, je potrebno pisno obvestiti zadolžen organ deželne organizacije.

Izvedba preizkusa značaja

- preizkus značaja je potrebno izvesti v običajnih pogojih na za psa nevtralnem mestu.
- vsak pes mora biti pred sodnika pripeljan posamezno.
- psa se predstavi na običajnem povodcu. Vrvica mora biti ohlapna.
- sodnik ne sme vznemirjati psa. Sodnik se ne dotika psa.

Vrednotenje

Pravilno vedenje psa:

Pes se pri preverjanju vede nevtralnno, samozavestno, sigurno, pozorno, temperamentno, neogroženo.

Mejno vedenje, ki se še dopušča:

Pes se vede npr.: nekoliko nemirno, lahko razdraženo, lahko negotovo.
Ti psi lahko nastopijo, jih je pa potrebno v času preizkusa pozorno opazovati.

Napačno vedenje psa oziroma pomanjkljiv značaj psa:

Pes se vede plašno, negotovo, prestrašeno, streloplaho, nevodljivo, popadljivo, agresivno (diskvalifikacija)

Ocenjevanje

Ocena prikazanega dela se izvede po zapiskih (kvalifikacije) in točkah.
Zapiski (kvalifikacije) in k temu pripadajoče točke morajo ustrezati izvedbi vaj.

Tabela s točkami

Najvišje možno št.	odlično	prav dobro	dobro	zadostno	pomanjklj.
5,0	5,0	4,5	4,0	3,5	3,0-0
10,0	10,0	9,5-9,0	8,5-8,0	7,5-7,0	6,5-0
15,0	15,0-14,5	14,0-13,5	13,0-12,0	11,5-10,5	10,0-0
20,0	20,0-19,5	19,0-18,0	17,5-16,0	15,5-14,0	13,5-0
30,0	30,0-29,0	28,5-27,0	26,5- 24,0	23,5-21,0	20,5-0
35,0	35,0-33,0	32,5-31,5	30,0-28,0	27,5-24,5	24,0-0
70,0	70,0-66,5	66,0-63,0	62,5-56,0	55,5-49,0	48,5-0
80,0	80,0-76,0	75,5-72,0	71,5-64,0	63,5-56,0	55,5-0
100,0	100,0-96,0	95,5-90,0	89,5-80,0	79,5 - 70	69,5-0

Odstotni izračun

ocena	podeljeno	odšteto
odlično	najmanj 96 %	do minus 4 %
prav dobro	95-90 %	5-10 %
dobro	89-80 %	11-20 %
zadostno	79-70 %	21-30 %
pomanjkljivo	pod 70 %	31-100 %

Skupna ocena

Preizkus velja za »opravljen«, kadar pes v vsaki posamezni disciplini doseže najmanj 70% možnih točk.

Možno št. točk	odlično	prav dobro	dobro	zadostno	pomanjklj.
100	100-96	95-90	89-80	79-70	69-0
300	300-286	285-270	269-240	239-210	209-0
200(FH-sl. tek.)	200-192	191-180	179-160	159-140	139-0

Pri skupni oceni posamezne discipline je potrebno podeliti cele točke. Pri posameznih vajah se lahko ocenjuje z nepolnimi točkami (npr. 0,5). Če se pri skupnem seštevku v posamezni disciplini ne izide polno število točk, se seštevek glede na splošni vtis zaokroži bodisi navzgor ali navzdol.

Pri enakem številu točk odloča višja ocena v disciplini C, če sta tudi ti oceni enaki, odloča ocena v disciplini B. Rezultati, ki so v vseh treh disciplinah enaki, pomenijo tudi skupno enako razvrstitev.

Diskvalifikacija

V kolikor pes med preizkusom zapusti vodnika ali prostor preizkusa in se na tretji odpoklic ne vrne, je diskvalificiran.

V primeru diskvalifikacije se izničijo vse do tedaj dosežene točke. V delovno knjižico se ne vpiše niti kvalifikacija niti točke.

Nazivi

Naziv »Mednarodni šampijon v delu« podeli na zahtevo vodnika deželna organizacija, ki jo priznava FCI. Za to je potrebno dokazati dva CACIT ali Rezerva-CACIT. Kandidaturi morata biti doseženi najmanj v razmaku enega leta in en dan, doseženi morata biti v dveh različnih državah, pri dveh različnih sodnikih. Nazive CACIT in Rezerva-CACIT se podeli na prireditvah, ki jim je to pravico podelila FCI. K prireditvi, kjer se podeljuje CACIT, je potrebno povabiti vse deželne organizacije. Povabljeni morata biti najmanj dva sodnika, od katerih mora biti najmanj eden iz druge države kot prireditelj. Naziv se podeli na zahtevo sodnika. Naziv se podeli v najvišjem razredu, dosežen pa mora biti najmanj rezultat »prav dobro«. CACIT in Rezerva CACIT se lahko podeli le dvema najbolje uvrščenima psoma. Na FCI listi morata biti zavedena kot delovna in imeti oceno zunanosti najmanj prav dobro, katera je bila dosežena na mednarodni razstavi.

Za naslov »nacionalni šampijon v delu« postavi pogoje deželna organizacija.

Delovna knjižica

Vsak nastopajoči pes mora imeti delovno knjižico. Izdajo delovne knjižice urejajo predpisi organizacije, ki je zadolžena za posameznega tekmovalca. Potrebno je zagotoviti, da ima vsak pes samo eno delovno knjižico. Odgovornost za to nosi

organizacija, ki je izdala knjižico. Sodnik vnese rezultat v vsakem primeru v delovno knjižico, v kolikor je tako predvideno, vodja prireditve pa preveri vpis in se podpiše.

Zavarovanje

Lastnik psa je odgovoren za vsako škodo, ki jo njegov pes povzroči osebi ali stvari. Kot lastnik psa mora zato imeti zavarovanje. Za nesreče v času celotne prireditve odgovarja vodnik zase in za svojega psa.

Navodila sodnika in organizatorja izvajajo po lastni volji in na lastno odgovornost.

Cepljenja

Potrčila o obveznih cepljenjih (knjižico o cepljenjih) je potrebno pred začetkom preizkusa na zahtevo predložiti sodniku oziroma vodji prireditve.

Nadzor preizkusa

Nadzor lahko vrši deželna organizacija. Strokovni pooblaščenec deželne organizacije preverja, ali je potek preizkusa v skladu s predpisanimi navodili.

Določila v zvezi z markerji

A) Pogoji za določitev markerja v disciplini »C«

1. Potrebno je upoštevati sojenje in določila, ki se nanašajo na delo markerja pri preizkusu.
2. Marker v disciplini »C« je na dan preizkusa pomočnik sodnika.
3. Zaradi njegove lastne varnosti, kakor tudi pravil o zavarovanju, mora marker tako pri šolanju, kakor pri izpitih in tekmovanjih nositi popolno zaščitno opremo (hlače, jopič, rokav, ščitnik in po potrebi rokavice).
4. Obuvalo markerja mora biti vremenskim razmeram primerno, zagotavljati mora dobro oporo in ne sme drseti.
5. Markerja pozove k delu sodnik. Marker mora ravnati po navodilih sodnika.
6. Marker se mora v fazah razorožitve/pregleda držati navodil vodnika, v kolikor so le-ta v skladu s predpisanim potekom preizkušnje.
7. Vodniku mora omogočiti, da pred začetkom stranskega ali zaporednega spremstva postavi psa v osnovni položaj.
8. Pri klubskih izpitih se lahko uporablja enega markerja. Ne glede na to je potrebno, da delo opravi dva markerja, kadar je v eni težavnostni stopnji več kot šest psov. Pri preizkušnjah nad nivojem regionalnih prireditev oziroma pri tekmovanjih, kvalifikacijah, itd. je običajno potrebno imeti najmanj dva markerja. Če živi marker s katerim od tekmovalcev v skupnem gospodinjstvu, ni ovira na nobeni vrsti prireditve.

B) Osnovna navodila za delo markerja pri preizkusih

1. Splošno:

V okviru preizkusa mora sodnik oceniti stopnjo izšolanosti in kolikor je mogoče tudi kvaliteto predstavljenih psov (npr. nagone, sposobnost prenašanja obremenitev, samozavest in vodljivost). Sodnik lahko objektivno presodi, kar je zvočno in vizualno zaznal v času poteka preizkušnje.

To dejstvo, predvsem pa tudi varovanje športnega karakterja preizkusa (kar se da enaki pogoji za vse udeležence) zahteva, da delo markerja prikaže sodniku tembolj nedvoumno sliko.

Zato izvedba discipline »C« ne more biti prepuščena samovolji markerja - držati se mora določenih pravil.

Sodnik mora pri preizkusu v posameznih elementih preveriti najpomembnejše kriterije za oceno discipline »C«. Ti so npr.: sposobnost prenašanja obremenitev, samozavest, nagoni, vodljivost. Oceniti mora tudi kvaliteto ugriza predstavljenih psov. Zato mora marker dati psu priložnost, da lahko pokaže kvaliteto ugriza, če naj sodnik to oceni. Prav tako mora marker izvesti primerno obremenitev, da bi sodnik lahko ocenil, kako pes prenaša obremenitve. Zato se poskuša doseči tembolj enotno vedenje markerja, ki zadošča zahtevam, ki omogočijo ocenjevanje.

2. Pozornost in oblajanje (izpitne stopnje 1-3)

Marker stoji-neviden za vodnika in psa- z rahlo pokrčenim rokavom nepremično in brez »grozeče« drže telesa v revirju. Rokav služi kot zaščita telesa. Psa marker pri »pozornosti in oblajanju« opazuje, ni pa dovoljena kakršnakoli pomoč ali dražljaj. Palico mora držati spuščeno ob telesu. Na pikanje ali ugriz v rokav ne sme reagirati.

3. Pobeg (izpitne stopnje 1-3)

Po vaji »pozornosti in oblajanja« pride marker, po navodilu vodnika, v normalni hoji iz zaklona in se postavi na mesto, ki ga določi sodnik (označena pozicija). Pozicija markerja mora vodniku omogočiti, da postavi psa na razdalji pet korakov na označeno mesto, stransko glede na markerja na strani rokava. Vodniku mora biti razvidna smer pobega markerja.

Marker prične na znak sodnika s poskusom pobega v hitrem in živahnem teku naravnost, ne da bi pri tem pretiraval ali nekontrolirano stekel. Rokav naj bo miren, da ima pes možnost poiskati optimalen ugriz. V nobenem primeru se marker ne sme obrniti proti psu, sme pa imeti psa v zornem kotu. Rokava ne sme potegniti. Po ugrizu naj nadaljuje z ravno smerjo pobega, med tekom pa rokav približa tesno svojemu telesu.

Dolžino pobega določi sodnik. Na znak sodnika marker prekine pobeg. Kadar se pobeg odvija s primerno dinamiko, ima sodnik optimalno možnost presoje. Kakršnakoli pomoč s strani markerja, npr.: pretirano ponujanje rokava v ugriz, spodbujanje z glasom, tolčenje po hlačah s palico pred ali v času pobega, po ugrizu premalo napetosti v roki, ki drži rokav, premajhna hitrost pobega, samostojno ustavljanje ipd, ni dovoljena.

Ustavljanje-glej točko 8 (velja za vse vaje)

4. Napad na psa med čuvanjem

Po čuvanju marker na znak sodnika napade psa. Pri tem z grozečo kretnjo dvigne mehko palico nad rokav, ne da bi psa udaril. Obenem, ne da bi premikal rokav,

naravnost napade psa. Rokav drži tesno ob telesu. Ko pes ugrizne, ga med gibanjem premakne vstran in prične se obremenitev psa v ravni liniji. Marker mora vse pse ogrožati v isti smeri. Sodnik se mora postaviti tako, da lahko pri vseh psih presodi prvi ugriz, reakcijo na obremenitev, vedenje v ugrizu, spuščanje in čuvanje. Psa ni dopustno potiskati v smeri vodnika.

Udarci se izvedejo z mehko palico čez pleča in v področju vihra. Vse pse je potrebno udariti enako močno. Prvi udarec sledi po 4-5 korakih, drugi po naslednjih 4-5 korakih, v fazi ogrožanja. Po drugem udarcu je potrebno psa ogrožati brez nadaljnjih udarcev.

Trajanje ogrožanja določi sodnik. Na znak sodnika marker preneha z ogrožanjem. V kolikor je marker vajo izvedel s pravo dinamiko, ima sodnik optimalno možnost presoje. Kakršnakoli pomoč markerja, npr.: ponujanje rokava v ugriz, spodbujanje z glasom ali tolčenje s palico po hlačah pred ugrizom, premajhna napetost v roki, ki drži rokav po ugrizu, v času obremenitve, različna intenziteta v času ogrožanja in pri udarcih, samovoljno ustavljanje pri pomanjkljivi odpornosti psa na obremenitev, ni dovoljena.

Ustavljanje - glej točko 8 (velja za vse vaje)

5. Zaporedno spremstvo (izpitni stopnji IPO-2 in 3)

Na znak vodnika se marker premika v normalni hoji cca 30 korakov. Potek spremstva določi sodnik. V času spremljanja se marker ne sme premakniti vzvratno ali nakazati obračanja. Mehko palico in rokav mora nositi na način, da ne draži psa. Palico mora nositi skrito. Pri vseh psih se mora pomikati enako hitro.

6. Napad na psa iz hrbtnega spremstva (izpitni stopnji IPO-2 in 3)

Napad iz hrbtnega spremstva se zgodi med gibanjem na znak sodnika. Marker ga izvede tako, da se hitro obrne levo ali desno proti psu in intenzivno steče v smeri psa. Palico ima nad nivojem rokava in z njo grozi. Rokav mora biti postavljen naravnost v smeri teka, ob telesu markerja. Rokav mora čim bolj umiriti. Ko pes zagriže, ga marker med gibanjem postavi stransko in prične se ogrožanje v ravni liniji. Vse pse mora ogrožati v isti smeri. Sodnik se mora postaviti tako, da lahko pri vseh psih oceni prvi ugriz, vedenje med ogrožanjem, vedenje v ugrizu, spuščanje in čuvanje. Potiskanje psa v smeri vodnika ni dovoljeno.

Trajanje obremenitve določi sodnik. Marker prekine ogrožanje na znak sodnika. Kadar marker vajo izvede s pravo dinamiko, ima sodnik optimalno možnost presoje. Kakršnakoli pomoč markerja, npr. pretiran odklon pred ugrizom, ponujanje rokava, spodbujanje z glasom ali tolčenje s palico po hlačah pred napadom, premalo napetosti v roki, ki drži rokav v času obremenitve, različno obremenjevanje, samovoljno ustavljanje pri pomanjkljivi reakciji psa na obremenitev, ni dovoljena.

Ustavljanje - glej točko 8 (velja za vse vaje)

7. Preizkus poguma (izpitne stopnje IPO-1 do 3)

Na znak sodnika zapusti marker določeno skrivališče in gre v normalni hoji (izpit 1) oz teku (izpit 2 in 3) do sredinske linije. Vodnik ga pozove, naj se ustavi, česar marker ne upošteva

- preide iz normalne hoje naravnost v tek in grozi vodniku in psu z glasom in palico (izpit 1)

- ne da bi prekinil tek naravnost napade vodnika in psa, grozi z glasom in palico (izpita 2 in 3).

Marker mora psa sprejeti elastično, ne da bi se pri tem ustavil. Pri sprejemu se mora, v kolikor je potrebno, obrniti, da ujame zamah psa. Nikoli ne sme narediti ovinka okoli psa. Ko pes zagriže, ga marker med gibanjem prestavi na stran in prične se ogrožanje v ravni liniji. Na vsak način se mora izogniti zvijanju psa.

Marker mora vse pse ogrožati v isto smeri.

Sodnik se mora postaviti tako, da mu je omogočeno presoditi vse pse v prvem ugrizu, vedenje med obremenitvijo, vedenje v ugrizu, spuščanje in čuvanje. Potiskanje psa proti vodniku ni dovoljeno.

Trajanje obremenitve določi sodnik. Marker preneha obremenjevati psa na znak sodnika. Če marker vajo izvede s primerno dinamiko, ima sodnik optimalno možnost presoje. Kakršnakoli pomoč markerja, npr.: zmanjšanje hitrosti napada, ustavljanje za sprejem psa, pretiran odklon pred ugrizom, obkrožanje psa, ponujanje rokava, premalo napetosti v roki, ki drži rokav med obremenjevanjem, različno obremenjevanje, samovoljno ustavljanje pri pomanjkljivem odgovoru na obremenitev, ni dovoljena.

Ustavljanje - glej točko 8 (velja za vse vaje)

8. Ustavljanje (velja za vse vaje)

Ustavljanje mora marker pri vajah izvesti tako, da ima sodnik možnost opazovati ugriz, spuščanje in čuvanje (nikoli s hrbtom proti sodniku, sodnik pa naj bo v zornem kotu). Po ustavljanju iz obrambe je potrebno zmanjšati obremenitev, marker mora obmirovati, ne da bi pri tem občutno popustil napetost v rokavu. Rokav ne sme biti usmerjen navzgor, temveč naj ostane v isti poziciji kot pri predhodni vaji. Palica naj bo spuščena ob strani, tako da psu ni vidna. Za spuščanje se marker ne sme postaviti na način, ki bi bil psu v pomoč. Po spuščanju ohrani marker očesni kontakt s psom. Dodatno draženje ali pozicija v pomoč psu nista dovoljena. Da bi ohranil pogled na psa, se lahko marker v primeru, ko pes kroži, počasi obrača za njim, ne da bi se pri tem prestopil vzvratno.

9. Negotovost in odpoved psa

Psa, ki pri vajah obrambe ne ugrizne ali popusti ugriz in spusti rokav med obremenitvijo, mora marker še naprej ogrožati, dokler sodnik ne prekine vaje. Marker v takem primeru ne sme nikakor pomagati psu ali samovoljno prekiniti vaje. Psov, ki ne spustijo, ne sme spodbujati k spuščanju s pozicijo telesa ali premikanjem palice. Prav tako ne sme vezati nase psov, ki v fazah čuvanja nagibajo k zapuščanju markerja. Pri vseh vajah se mora marker v skladu s pravilnikom vesti bodisi aktivno ali nevtrarno. Če pes v fazah mirovanja pika ali ugrizne v rokav, mora marker poskušati ostati čim bolj pri miru.

Ocena naravnih zasnov (v originalu TSB): (velja za vse vaje)

Ocena naravnih zasnov naj bi opisala značajske zasnove psa v smislu vzrejne vrednosti. Ta ocena nima vpliva na rezultat preizkušnje oziroma uvrstitev psa. Da bi bila ocena naravnih zasnov lahko podana, mora pes opraviti najmanj eno vajo obrambe.

Z opisom:

Izvrstno (ausgeprägt-a)

Prisotno (vorhanden-vh) in

Nezadovoljivo (nicht genügend-ng)

se ovrednoti naslednje lastnosti:

Nagon (Triebveranlagung),

Samozavest (Selbstsicherheit) in

Obremenljivost (Belastbarkeit). («TSB«)

Ocena naravnih zasnov »izvrstno« dobi pes:

kadar izkaže veliko željo po delu, jasno razvidno nagonsko podlago, ciljno delo v vajah, samozavesten nastop, popolno pozornost in nadpovprečno sposobnost prenašanja obremenitev.

Naravne zasnove »prisotne« se opiše psa:

kateri pokaže zadržek v pripravljenosti za delo, v nagonih, pri izkazani samozavesti, pri pozornosti in pri obremenitvah.

»Nezadovoljive« naravne zasnove:

se pripiše psu, ki pokaže pomanjkanje volje za delo, pomanjkanje nagona, ki je premalo samozavesten in ni dovolj odporen na obremenitve.

Posebne določbe

Deželna organizacija (KZS) lahko samostojno ali v skladu z zakoni razširi splošne določbe za svoje območje delovanja, npr.: pogoji za pristop, veterinarske določbe, pravila o zaščiti živali, sanitetne določbe. Povelja psom se lahko glasijo v materinem jeziku.

Svetovno prvenstvo

Veljajo določbe Pravilnikov za izvedbo različnih svetovnih prvenstev v organizaciji FCI. Izdaja ali sprememba pravilnika je obvezujoča tudi za komisijo za šolanje športnih psov.

IPO 1

Razčleni se na:	disciplina A	100 točk
	disciplina B	100 točk
	disciplina C	100 točk
	skupaj	300 točk

IPO 1   disciplina "A" (sled)

Vodnikova sled, najmanj 300 korakov, tri stranice, dva kota (cca 90 stopinj), dva vodnikova predmeta, starost najmanj 20 minut, čas izvedbe 15 minut.

Natančnost sledenja	80 točk
Predmeta (10 in 10)	20 točk
Skupaj	100 točk

Splošne določbe

Sodnik, ali odgovorni za sledenje, določi glede na teren potek sledi. Sledi se mora postavljati različno. Ne sme se dogoditi, da bi bili npr. pri vsaki sledi posamezni koti in predmeti na enaki oddaljenosti. Začetek sledi mora biti dobro označen s tablico, katera mora biti zataknjena v tla tesno levo od začetne pozicije.

Vrstni red udeležencev izžreba sodnik.

Vodnik (ki je polagalec sledi) mora pred začetkom dela sodniku ali odgovornemu za sled pokazati predmeta. Uporablja se lahko le predmete z lastnim vonjem (najmanj 30 minut navzemanja vonja). Vodnik (polagalec) se kratko pomudi na izhodišču in gre potem z normalnimi koraki v pokazano smer. Tudi kot mora izdelati z normalnimi koraki. Prvi predmet položi po najmanj 100 korakih na prvi ali drugi stranici, drugi predmet pa na koncu sledi. Predmete je potrebno odložiti med gibanjem na samo sled. Ko odloži drugi predmet, mora polagalec napraviti še nekaj korakov v ravni liniji. Na eni sledi je potrebno uporabiti različna predmeta (materiali: usnje, tekstil, les). Predmeti naj bodo dolgi 10cm, široki 2-3cm in debeli 0,5 do 1 cm. Barvno ne smejo bistveno odstopati od podlage. V času polaganja sledi je potrebno psa umakniti iz vidnega polja sledi.

Sodnik in spremljevalci se v času, ko pes dela, ne smejo nahajati na območju, ki ga imata vodnik in pes pravico preiskati.

a) eno povelje za "išči"

Povelje za iskanje je dovoljeno na začetku in po prvem predmetu

b) izdelava:

Vodnik pripravi psa za sledenje. Pes lahko išče prosto ali pa na 10 m dolgi vrvici. Vrvica je lahko nameščena čez hrbet, stransko ali med prvimi in/ali zadnjimi nogami. Pripeta je lahko na ovratnico, ki ni nastavljena na zateg ali pa na obroček oprsnice za sledenje (dovoljena je klasična oprsnica ali opasnica (bočer), brez dodatnih pasov). Če pes sledi na klasični oprsnici, na sebi ne sme imeti ovratnice in obratno. Nošenje obeh rekvizitov, pomeni diskvalifikacijo psa in vodnika.

Na poziv se javi vodnik s psom in zavzame osnovni položaj pri sodniku. Najavi ali pes predmete pobira ali nakazuje. Pred sledenjem, ob nastavitvi na sled in med samim sledenjem se ne sme uporabiti prisile. Na poziv sodnika vodnik psa počasi in mirno odpelje k izhodišču in ga nastavi na sled. Pes mora na izhodišču intenzivno, mirno in z nizkim nosom vzeti vonj. Nato mora pes z nizkim nosom, v enakomernem tempu, intenzivno slediti poteku sledi. Vodnik sledi psu na oddaljenosti 10 m, na koncu vrvica. Tudi pri prostem sledenju mora držati razdaljo 10 m. Vrvica za sledenje lahko steče vodniku skozi roko, v kolikor je ta ne spusti. Kot mora pes izdelati zanesljivo. Po kotu mora sledenje nadaljevati z isto hitrostjo. Takoj, ko najde predmet, ga mora brez vpliva vodnika takoj pobrati ali odločno nakazati. Pri pobiranju predmeta lahko obstane, se usede ali pa ga prinese vodniku. Nadaljevanje poti s predmetom ali pobiranje leže je napaka. Nakazovanje je dovoljeno leže, sede ali stoje (tudi izmenično). Ko je pes predmet nakazal ali pobral, vodnik odloži vrvico in se premakne k psu. Z dvigom predmeta pokaže, da je pes našel predmet. Potem spet pobere vrvico in nadaljuje s sledenjem. Po končanem sledenju mora vodnik pokazati najdene predmete sodniku.

c) ocenjevanje:

Hitrost sledenja ni odločujoča, dokler je izdelava sledi intenzivna, enakomerna in natančna, pes pa pri tem kaže pozitiven odnos do sledenja. Preverjanje, ne da bi pes pri tem zapustil sled, ni napaka. Sprememba hitrosti na sledi, visok nos, iztrebljanje, kroženje na kotih, vzpodbujanje, pomoč z vrvico ali glasom med sledenjem ali pri predmetih, napačno nakazovanje ali pobiranje predmetov, lažno nakazovanje, se ustrezno odštevajo. Če vodnik zapusti sled, za več kot je dolžina ene vrvica, se sledenje prekine. Če pes zapusti sled in ga vodnik pokliče ali zadržuje, sledi opozorilo sodnika, da mora slediti psu. V kolikor vodnik opozorila ne upošteva, sodnik delo prekine. Če sled ni izdelana v 15 minutah po začetku sledenja, sodnik delo prekine. Delo do prekinitev se oceni.

Če pes na isti sledi prinaša in nakazuje predmete, je to napaka. Oceni se le predmete, ki so bili nakazani, kakor je bilo napovedano. Lažno nakazovanje vpliva na vrednotenje dela na posamezni stranici. Za predmete, ki niso bili nakazani oziroma pobrani, se ne podeli točk. Razdelitev točk za natančnost sledenja na stranicah mora ustrezati dolžini in težavnosti. Ocena posameznih stranic sledi zapiskom in točkam. V kolikor pes ne išče (se dalj časa zadržuje na istem mestu, ne da bi vohal), lahko sodnik prekine delo, čeprav je pes na sledi.

IPO-1   disciplina B (poslušnost)

Vaja 1:	prosta vodljivost	20 točk
vaja 2:	sedi med hojo	10 točk
vaja 3:	uleganje med hojo in odpoklic	10 točk
vaja 4:	prosto prinašanje	10 točk
vaja 5 :	prinašanje čez skakalnico	15 točk
vaja 6:	prinašanje čez plezalno steno	15 točk
vaja 7:	naprej z uleganjem	10 točk
vaja 8:	odlaganje z motenjem	10 točk

Skupaj 100 točk

Splošne določbe:

Sodnik da znak za začetek posamezne vaje. Vse drugo, kot npr.: obrate, ustavljanje, spremembe tempa, izvaja vodnik samostojno.

Glasovna povelja so normalno izrečena, kratka, sestavljena iz posamezne besede. Uporablja se lahko katerikoli jezik, vendar mora biti za isto dejanje vedno uporabljena ista beseda. V kolikor pes še po tretji ponovitvi povelja vaje ne izvede, se to vajo prekine brez ocene. Pri odpoklicu se lahko namesto "sem" uporabi ime psa. Uporaba imena sočasno s poveljem pa velja kot dvojno povelje.

Pes sedi v osnovnem položaju, tesno in poravnano na levi strani vodnika, tako da je plečka psa poravnana z vodnikovim kolenom. Vsaka vaja se prične in konča v osnovnem položaju. Pes sme na začetku vsake vaje le enkrat zavzeti osnovni položaj. Kratka pohvala je dovoljena le po zaključku vsake vaje, ko je pes že v osnovnem položaju. Po tem lahko vodnik ponovno vzpostavi osnovni položaj. V vsakem primeru mora med pohvalo in nadaljevanjem dela preteči očitno časovno zamik (cca 3 sek).

Iz osnovnega položaja sledi tako imenovani razvoj vaje. Vodnik mora pokazati najmanj 10 in največ 15 korakov, preden da povelje za izvedbo vaje. Med deli vaje - usedanje spredaj in zaključkom, kakor tudi pri pristopu k sedečemu, stoječemu ali ležečemu psu, je potrebno, da pred poveljem sledi razločen premor (cca 3 sek). Pri pobiranju psa lahko vodnik pristopi od zadaj ali od spredaj.

Prosto vodljivost je potrebno prikazati tudi pri morebitnih potrebnih poteh med vajami. Tudi, ko gre vodnik po predmet, mora biti pes v vaji »poleg«. Sproščanje in igranje ni dovoljeno.

Obračanje vodnika mora biti v levo-okrog. Pes gre pri tem lahko za ali pred vodnikom, vendar pa mora biti način prikaza enoten v celotnem nastopu.

Po sedenju pred vodnikom lahko pes pride v osnovni položaj okoli vodnika ali pa od spredaj.

Druga in tretja vaja se lahko izvajajo ena za drugo (ni potrebno vračanje na začetek)

Skakalnica je statična, ravna in trda na vrhu (brez grmičevja ali sirka), visoka 100 cm in široka 150 cm. Plezalka je sestavljena iz dveh zgoraj povezanih plezalnih plošč, širokih 150 cm in dolgih 191 cm. Na tleh je razmak med stranicama tolikšen, da tvori plezalka višino 180 cm. Celotna površina plezalke mora biti prekrita z ne drsečim materialom. Na stranicah so zgoraj pritrjene tri letve prereza 24/48 mm. Na tekmovanju je potrebno za vse pse uporabiti iste ovire.

Pri prinašanju so dovoljena lesena prinosila (teža 650 g). Prinosila, ki jih pripravi organizator morajo uporabljati vsi udeleženci.

Pri vseh vajah prinašanja velja, da psu ne smemo predhodno dati predmeta v gobec. V kolikor vodnik pozabi posamezno vajo, ga sodnik opomni, ne da bi mu zato odbil točke.

1. Prosta vodljivost

20 točk

a) eno povelje za »poleg«

Povelje se sme izreči le na začetku vaje in ob spremembi tempa.

b) izvedba: vodnik pride z nenavezanim psom v vaji »poleg« do sodnika in se s psom, ki je v sedečem položaju, predstavi sodniku. Iz poravnane osnovnega položaja mora pes na povelje za spremljanje »poleg« pozorno, veselo in poravnano slediti vodniku, s plečko v nivoju kolena, na levi strani vodnika. Ob ustavljanju se mora takoj samostojno hitro in poravnano usesti. Na začetku vaje gre vodnik s psom 50 korakov, brez ustavljanja, naravnost. Po obratu sledi še 10 do 15 korakov, nato vodnik pokaže tek in počasno hojo (vsakič najmanj 10 korakov). Prehod iz teka v počasno hojo poteka brez vmesnih korakov. Posamezna sprememba tempa mora biti prikazana z razločno spremembo hitrosti. Potem mora prikazati najmanj en levi in en desni obrat. Ustaviti se mora najmanj enkrat iz normalne hoje. Ko gre vodnik s psom po prvi ravni liniji, je potrebno na oddaljenosti najmanj 15 korakov, z vmesnim razmakom 5 sek. dvakrat ustreliti (kaliber 6 mm). Pes se mora vesti strelomirno. Na koncu vaje gre vodnik s psom na znak sodnika skozi skupino najmanj štirih premikajočih se oseb. Vodnik s psom mora pri tem obiti eno osebo z leve in eno z desne in se najmanj enkrat ustaviti v skupini. Sodnik lahko zahteva ponovitev te vaje. Vodnik potem zapusti skupino in zavzame osnovni položaj.

c) ocenjevanje: prehitavanje, odmik v stran, zaostajanje, počasno ali zadržano usedanje, dodatna povelja, pomoč s položajem telesa, nepozornost v kateremkoli tempu, na obratih in potrnost psa, se ustrezno odštevajo.

2. Sedi med hojo

10 točk

a) po eno povelje za »poleg«, »sedi«

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti naravnost. Po 10 do 15 korakih se mora pes na povelje »sedi« takoj usesti v smeri gibanja, ne da bi vodnik zato spremenil hitrost hoje, prekinil gibanje ali se ozrl. Po nadaljnjih 30 korakih se vodnik ustavi in se obrne k psu, ki mirno sedi. Na znak sodnika gre vodnik nazaj do psa in se postavi na njegovo desno stran.

c) ocenjevanje: napaka v razvoju vaje, počasno usedanje, nemirno, nepozorno in postrani sedenje, se ustrezno odšteva. Če se pes namesto usedanja uleže ali obstane, se odbije 5 točk.

3. Uleganje med hojo in odpoklic 10 točk

a) po eno povelje za: »poleg«, »prostor«, »sem«, »poleg«

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti naravnost. Po 10 do 15 korakov se mora pes na povelje »prostor« uleči v smeri gibanja, ne da bi se vodnik zato ustavil, spremenil hitrost ali se ozrl. Vodnik gre še cca. 30 korakov naravnost, se ustavi in se takoj obrne proti psu, ki mirno leži. Na znak sodnika pokliče psa s poveljem »sem« ali z imenom psa. Pes mora priti veselo, hitro, v ravni liniji in se usesti tesno, naravnost pred vodnika. Na povelje »poleg« se mora pes hitro in poravnano usesti levo zraven vodnika s plečko v nivoju kolena.

c) ocenjevanje: napaka v razvoju vaje, počasno uleganje, nemirno ležanje, počasen prihod oz. sprememba hitrosti pri odpoklicu, razkoračena stoja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in pri zaključku se ustrezno odšteje. Če pes stoji ali sedi po povelju »prostor«, se odšteje 5 točk.

4. Prosto prinašanje (650g) 10 točk

a) po eno povelje za "prinesi", "spusti", "poleg"

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja vrže vodnik leseno prinosilo (teže 650 g) cca 10 korakov stran. Povelje za prinašanje lahko da šele, ko se prinosilo umiri. Pes, ki mirno sedi ob nogi, mora na povelje "prinesi" hitro in direktno steči k prinosilu in ga hitro in naravnost prinesiti. Pes se mora usesti tesno in ravno pred vodnika in prinosilo tako dolgo mirno držati, dokler mu ga vodnik po premoru cca 3 sek ne vzame s poveljem "spusti". Po oddaji mora vodnik prinosilo mirno držati na desni strani telesa, roka mora biti spuščena. Na povelje "poleg" se mora pes hitro in poravnano usesti na levo stran vodnika, s plečko v liniji kolena. Vodnik med celotno vajo ne sme zapustiti svojega mesta.

c) ocenjevanje: napaka v osnovnem položaju, počasen odhod po prinosilo, napaka pri pobiranju, počasno vračanje, izpuščanje prinosila, igranje ali žvečenje prinosila, razkoračena stoja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in v zaključku vaje, se ustrezno odšteje. Prav tako se odšteje, če vodnik psu pomaga, ne da bi se pri tem premaknil ali pa, če vrže predmet preblizu. Če se vodnik premakne z mesta, preden je vaja zaključena, se jo oceni kot pomanjkljivo. Če pes prinosila ne prinese, dobi "0" točk.

5. Prinašanje čez skakalnico (100 cm) 15 točk

a) po eno povelje za: "hop", "prinesi", "spusti", "poleg"

b) izvedba: vodnik se postavi s psom v osnovnem položaju najmanj 5 korakov pred skakalnico. Iz poravnane osnovnega položaja vrže leseno prinosilo (650 g) čez 100 cm visoko skakalnico. Povelje za preskok lahko da šele, ko se prinosilo povsem umiri. Pes, ki mirno sedi v osnovnem položaju, mora na povelje "hop" in "prinesi" (povelje "prinesi" izreče vodnik, ko je pes v skoku), prosto skočiti čez skakalnico in prinosilo hitro in naravnost prinesiti vodniku. Pes se mora tesno in naravnost usesti pred vodnika in prinosilo mirno držati, dokler mu ga vodnik po premoru cca 3 sek. ne odvzame s poveljem »spusti«. Po odvzemu mora vodnik prinosilo držati s spuščeno roko, mirno, na desni strani. Na povelje "poleg" se mora pes hitro in ravno usesti ob vodnikovo levo stran, s plečko v liniji kolena. Vodnik v času vaje ne sme zapustiti svojega mesta.

c) ocenjevanje: napaka v osnovnem položaju, počasen preskok in prihod k prinosilu, napaka pri pobiranju, počasen skok nazaj, izpuščanje prinosila, igra ali žvečenje prinosila, razkoračena stoja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in v zaključku vaje, se ustrezno odštejejo. Za dotik skakalnice se pri vsakem preskoku odšteje do 1 točke, za odiranje od skakalnice do 2 točki.

Pomoč vodnika, ne da bi se ta premaknil, se primerno odšteje. Kadar vodnik zapusti stojišče pred zaključkom vaje, se vajo oceni kot pomanjkljivo.

Razdelitev točk v vaji prinašanje preko skakalnice:

preskok	prinašanje	skok nazaj
5 točk	5 točk	5 točk

Delna ocena vaje je možna le, kadar sta od treh delov vaje izvedena vsaj dva.

Preskoka in prinašanje brez napake	15 točk
preskok v eno smer ni bil izveden, prinašanje brez napake	10 točk
preskoka v obe smeri brez napake, pes ni prinesel prinosila	10 točk

Kadar leži prinosilo izrazito stransko ali za psa slabo vidno, lahko vodnik na prošnjo ali po opozorilu sodnika, prinosilo ponovno vrže, ne da bi se odštele točke. Pes mora pri tem sedeti.

6. Prinašanje čez plezalno steno (180 cm)

15 točk

a) po eno povelje za "hop", "prinesi", "spusti", "poleg"

b) izdelava: vodnik s psom zavzame osnovni položaj najmanj 5 korakov pred plezalno steno. Iz poravnane osnovnega položaja vrže leseno prinosilo (650 g) čez plezalko. Pes, ki mirno sedi v osnovnem položaju, mora na povelje "hop" in "prinesi" (povelje za prinašanje mora vodnik izreči predno pes doskoči na drugo stran), splezati čez plezalno steno, hitro, naravnost steči po prinosilo, ga takoj pobrati, splezati čez plezalno steno ter prinosilo hitro in naravnost prinesiti vodniku. Pes se mora usesti tesno, naravnost pred vodnika in predmet mirno držati, dokler mu ga vodnik ne odzame po premoru cca 3 sek. s poveljem "spusti". Po odvzemu mora vodnik predmet mirno držati na desni strani telesa, roka mora biti spuščena. Na povelje "poleg" se mora pes hitro in poravnano usesti na levo stran vodnika, s plečko v liniji kolena. Vodnik se v času vaje ne sme premakniti s stojišča.

c) ocenjevanje: napaka v osnovnem položaju, počasno plezanje in počasi tek do predmeta, napake pri pobiranju, počasno plezanje nazaj, spuščanje predmeta, igranje in grizljanje prinosila, razkoračena staja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnikom in v zaključku vaje, se ustrezno odštejejo.

Pomoč vodnika, ne da bi se ta premaknil, se primerno odšteje. Kadar vodnik zapusti stojišče pred zaključkom vaje, se vajo oceni kot pomanjkljivo.

Razdelitev točk v vaji prinašanje čez plezalno steno

preskok	prinašanje	skok nazaj
5 točk	5 točk	5 točk

Delno se lahko vajo oceni le, kadar sta od treh elementov vaje izdelana najmanj dva.

Preskoka in prinašanje brez napake	15 točk
preskok v eno smer ni bil izveden, prinašanje brez napake	10 točk
preskoka v obe smeri brez napake, pes ni prinesel prinosila	10 točk

Kadar leži prinosilo izrazito stransko ali za psa slabo vidno, lahko vodnik na prošnjo ali po opozorilu sodnika, prinosilo ponovno vrže, ne da bi se odštele točke. Pes mora pri tem sedeti.

7. Vaja naprej z uleganjem

10 točk

a) po eno povelje za: "naprej", "prostor", "sedi"

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti v določeni smeri naravnost. Po 10 do 15 korakov da psu sočasno z enkratnim gibom roke povelje za "naprej" in obstane. Od tu dalje se mora pes

samostojno, v ravni liniji hitro oddaljiti najmanj 30 korakov v pokazani smeri. Na znak sodnika da vodnik povelje "prostor", na katero se mora pes takoj uleči. Vodnik ima lahko roko dvignjeno v smeri teka, dokler se pes ne uleže. Na znak sodnika gre vodnik do psa in se postavi na njegovo desno stran. Po cca 3 sek. da sodnik vodniku znak. Na povelje vodnika "sedi" se mora pes hitro in poravnano usesti v osnovni položaj.

c) ocenjevanje: napaka v razvoju vaje, vzporedni tek vodnika, prepočasen tek psa naprej, močan odklon vstran, premajhna oddaljenost, počasno ali prezgodnje uleganje, nemirno ležanje, predčasno vstajanje in usedanje psa pred poveljem sedi, se ustrezno odštejejo.

8. Odlaganje z motenjem

10 točk

a) po eno povelje za "prostor", "sedi"

b) izvedba: pred začetkom izvajanja vaj poslušnosti drugega psa, odloži vodnik svojega psa s poveljem "prostor", na mesto, ki ga je določil sodnik. Odloži ga iz osnovnega položaja in sicer brez vrvice ali kakršnegakoli predmeta ob njem. Nato gre vodnik, ne da bi se ozrl, na območju vadišča najmanj 30 korakov od psa in mirno obstoji v zornem kotu psa, vendar s hrbtom obrnjen proti psu. Pes mora brez vplivanja vodnika mirno ležati, medtem ko drugi pes izvaja vaje 1-6. Po končani 6. vaji gre vodnik na znak sodnika k psu in se postavi na njegovo desno stran. Po cca 3 sek. da sodnik vodniku znak. Pes se na povelje "sedi" hitro in poravnano usede v osnovni položaj.

c) ocenjevanje: nemiren vodnik kakor tudi drugačna skrita pomoč, nemirno ležanje psa ali prezgodnje vstajanje ter usedanje psa ob pobiranju, se ustrezno odštejejo. Če pes sedi ali stoji, pri tem pa ostane na mestu odlaganja, dobi delno oceno. Če se pes z mesta odlaganja oddalji več kot tri metre, preden pes, ki dela v paru, zaključi 3. vajo, se ga oceni z "0"točkami. Če zapusti mesto odlaganja po 3. vaji, dobi delno oceno. V kolikor gre pes vodniku pred pobiranjem nasproti, se mu odšteje do 3 točke.

1. Iskanje markerja

5 točk

a) po eno povelje za »revir«, »sem« (povelje »sem« ali ime psa)

b) izvedba: marker stoji, za psa nevidno, v zadnjem zaklonu. Vodnik zavzame s psom, ki je nenavezan, pozicijo med četrtim in petim zaklonom tako, da pes lahko preišče dva zaklona. Na znak sodnika se prične delo v disciplini C. Vodnik da kratko povelje »revir« in vidni znak z levo ali desno roko, ki ga lahko ponovi. Na povelje se mora pes hitro oddaljiti od vodnika ter ciljno, tesno in pozorno obteči 5 zaklon. Ko pes obteče zaklon, ga vodnik z enkratnim poveljem »sem« pokliče k sebi in ga iz gibanja s ponovnim poveljem »revir« pošlje v zaklon, kjer je skrit marker. Vodnik se pomika v normalni hoji po ravni sredinski liniji, ki je med preiskovanjem psa ne sme zapustiti. Pes mora biti vedno pred vodnikom. Ko pes pride do markerja, se mora vodnik ustaviti, glasovna in vizualna povelja niso več dovoljena.

c) ocenjevanje: napake pri vodljivosti, v tekočem in ciljnim teku proti zaklonu, kakor tudi napake pri obkroženju zaklona (ki mora biti tesno in pozorno), se ustrezno odštejejo.

2. Pozornost in oblajanje

10 točk

a) po eno povelje za »sem«, »poleg«

b) izvedba: pes mora markerja aktivno, pozorno čuvati in vztrajno oblajati. Na markerja ne sme skočiti ali ga ugrizniti. Po oblajanju cca 20 sek. gre vodnik na znak sodnika na oddaljenost do 5 korakov od zaklona. Na znak sodnika pokliče psa v osnovni položaj.

c) ocenjevanje: pomanjkljivosti pri vztrajnem, odločnem oblajanju in nagonu do povelja vodnika, se ustrezno odšteje. Za neprekinjeno oblajanje se podeli 5 točk. Če pes le slabo oblaja, se odbijeta 2 točki, če pes ostane in aktivno čuva markerja, vendar ne laja, se odšteje 5 točk. Za obremenjevanje markerja, npr. pikanje, skakanje, se odbije do 2 točki, pri močnem ugizu do 9 točk. V kolikor pes zapusti markerja pred sodnikovim znakom, da naj vodnik pride s sredinske linije, ga lahko vodnik ponovno pošlje v oblajanje. Če ostane pri markerju, se disciplina C lahko nadaljuje, pozornost in oblajanje pa se ovrednoti kot pomanjkljivo. Če pes ne gre ponovno do markerja, ali pa ga zopet zapusti, se vaje obrambe prekinejo. V kolikor pride pes k vodniku, ko gre ta proti zaklonu, ali preden je dano povelje za odpoklic, sledi delna ocena v oznaki pomanjkljivo.

3. Pobeg

20 točk

a) po eno povelje za : »poleg«, »prostor«, »spusti«

b) izvedba: na znak sodnika pozove vodnik markerja iz zaklona. Marker se premakne v normalni hoji na označeno mesto za poskus pobega. Na sodnikov znak stopi vodnik z nenavezanim psom iz zaklona na označeno mesto. Razdalja med

markerjem in psom je 5 korakov. Vodnik pusti psa, da čuva v poziciji prostor in gre k zaklonu. Psa ohrani v zornem kotu, prav tako mora videti markerja in sodnika. Na znak sodnika poskuša marker pobegniti. Pes mora, ne da bi se obotavljal, samostojno, energično in močno z ugrizom preprečiti pobeg. Pri tem sme ugrizniti samo v rokav. Na znak sodnika se marker umiri. Ko se marker umiri, ga mora pes takoj spustiti. Vodnik lahko v primernem času samostojno uporabi eno povelje »spusti«.

Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ še dve povelji. V kolikor še po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija.

Ko izreče povelje »spusti«, mora vodnik stati mirno, ne da bi dodatno vplival na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga čuvati

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hitro, energično reagiranje na pobeg. Z močnim ugrizom učinkovita preprečitev pobega, poln in močan ugriz do spuščanja ter pozorno čuvanje tesno ob markerju.

d) ocenjevanje: če pes ostane na prostoru ali ne prepreči pobega s krepkim ugrizom po cca 20 korakih, se disciplina C prekine.

Če je pes v fazi čuvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali zelo nadležen, se odšteje do dve točki. Če markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če markerja zapusti ali pa ostane pri njem na povelje vodnika, se disciplina C prekine.

4. Napad na psa med čuvanjem 35 točk

a) po eno povelje za »spusti«, »poleg«

b) izvedba: po čuvanju, ki traja cca 5 sek, marker na znak sodnika napade psa. Brez vpliva vodnika, se mora pes ubraniti z energičnim in močnim ugrizom. Ugrizniti sme le v rokav. Ko pes zagriže, dobi dva udarca. Dovoljeni so le udarci po plečih in vihru. Na znak sodnika se marker umiri. Ko se marker umiri, mora pes takoj spustiti. Vodnik lahko v primernem času samostojno uporabi eno povelje "spusti".

Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ še dve povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija. Ko izreče povelje »spusti«, mora vodnik stati mirno, ne da bi dodatno vplival na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga čuvati. Na znak sodnika gre vodnik v normalni hoji naravnost do psa in ga s poveljem »poleg« pokliče v osnovni položaj. Palico pusti markerju.

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hitro, energično, reagiranje na napad, poln, miren in močan ugriz do spuščanja, po spuščanju pozorno čuvanje tesno ob markerju.

d) ocenjevanje: če je pes v fazi čuvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji

do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali zelo nadležen, se odšteje do dve točki. Če markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če pride k vodniku, ko je ta na poti do psa, se vajo oceni kot pomanjkljivo. V kolikor pes zapusti markerja preden da sodnik znak vodniku naj pristopi k psu, ali pa da vodnik psu povelje za čuvanje, se disciplino C prekine.

5. Preizkušnja poguma

30 točk

a) po eno povelje za : »sedi«, »zgrabi«, »spusti«, »poleg«, »poleg«

b) izvedba: vodnik gre s nenavezanim psom na označeno mesto na sredinski liniji v višini prvega zaklona. Pes mora prosto sedeti ob vodniku. Psa sme držati za ovratnico, ne sme pa ga spodbujati. Na znak sodnika gre s palico oboroženi marker v normalni hoji iz 4. zaklona naravnost proti sredinski liniji. V novoju sredinske linije se obrne proti vodniku ter steče proti vodniku in psu ter ga z grozečimi gibi glasno napade. Ko se približa vodniku in psu na razdaljo 30 do 40 korakov, da vodnik na sodnikov znak psu povelje za napad »zgrabi« in spusti psa. Pes mora napad ubraniti brez omahovanja, z energičnim in krepkim ugrizom. Ugrizniti sme le rokav. Vodnik ne sme zapustiti stojišča. Na znak sodnika se marker umiri. Takrat mora pes takoj spustiti. Vodnik lahko v primernem času samostojno uporabi eno povelje »spusti«.

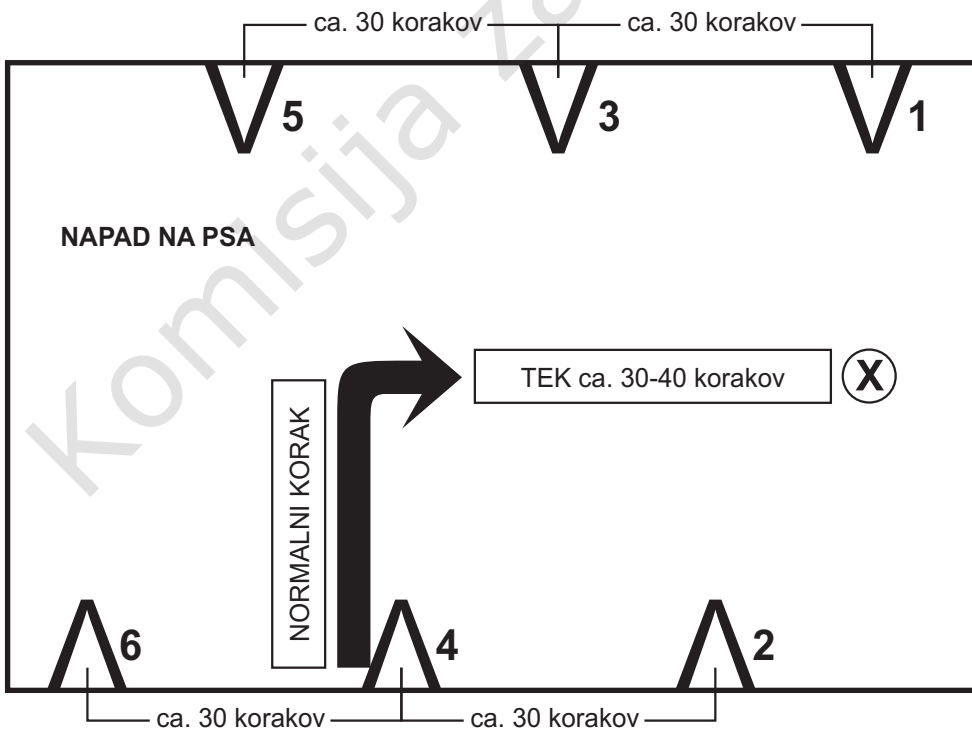
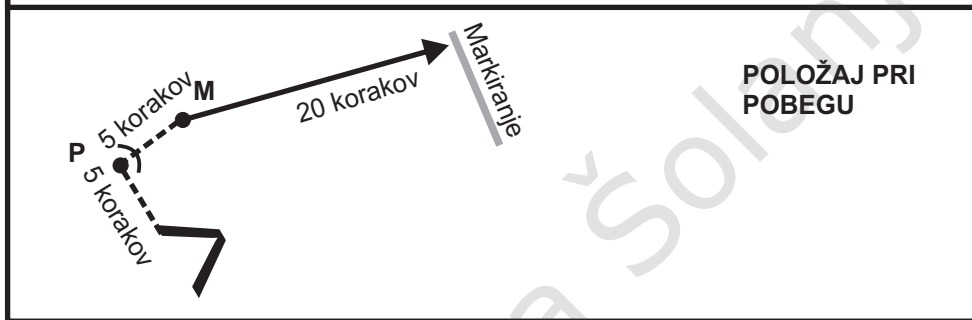
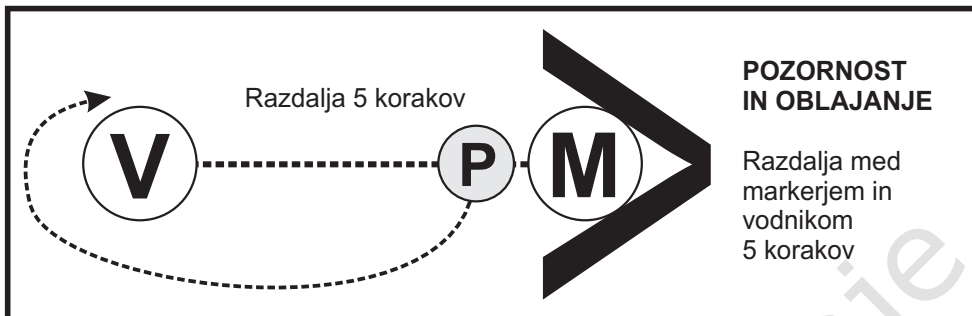
Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ še dve povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija. Vodnik mora, ko da povelje »spusti«, stati mirno in ne sme vplivati na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga pozorno čuvati. Na znak sodnika gre vodnik v normalni hoji naravnost do psa in ga s poveljem »poleg« pokliče v osnovni položaj. Potem markerja razoroži palice.

Sledi stransko spremstvo markerja do sodnika na razdalji cca 20 korakov. Dovoljeno je enkratno povelje »poleg«. Pes mora hoditi na desni strani markerja, tako da se nahaja med vodnikom in markerjem. V času transporta mora pes markerja pozorno opazovati. Ne sme pa se ga dotikati, skakati nanj ali gristi. Skupina se pred sodnikom ustavi, vodnik izroči sodniku palico in prijavi zaključek discipline C. Pred pričetkom razglasitve rezultata in na znak sodnika vodnik psa pripne.

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hitro, energično reagiranje na napad, poln, miren in močan ugriz do spuščanja, po spuščanju pozorno čuvanje tesno ob markerju.

d) ocenjevanje: če je pes v fazi čuvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali nadležen, se odšteje do dve točki. Če markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če pride k vodniku, ko je ta na poti do psa, se vajo oceni kot pomanjkljivo. V kolikor pes zapusti markerja, preden da sodnik znak vodniku, naj pristopi k psu, ali pa da vodnik psu povelje za čuvanje, se disciplino C prekine.

Disciplina C (obramba) shema IPO 1

IPO - 2

Razčleni se na:	disciplina A	100 točk
	disciplina B	100 točk
	disciplina C	100 točk
	skupaj	300 točk

IPO 2   disciplina A (sled)

Tuja sled, najmanj 400 korakov, tri stranice, dva kota (cca 90 stopinj), dva predmeta, starost najmanj 30 minut, čas izvedbe 15 minut.

Natančnost sledenja	80 točk
Predmeta (10 in 10)	20 točk
Skupaj	100 točk

Splošne določbe

Sodnik ali odgovorni za sledenje, določi glede na teren potek sledi. Sledi se mora postavljati različno. Ne sme se dogoditi, da bi bili npr. pri vsaki sledi posamezni koti in predmeti na enaki oddaljenosti. Začetek sledi mora biti dobro označen s tablico, ki mora biti zataknjena v tla tesno levo od izhodišča.

Vrstni red udeležencev se ponovno izžreba po polaganju sledi in ob prisotnosti sodnika.

Polagalec mora pred začetkom dela sodniku ali odgovornemu za sled pokazati predmeta. Uporablja se lahko le predmete, ki so se najmanj 30 minut navzemali vonja. Polagalec se kratko pomudi na izhodišču in gre potem z normalnimi koraki v pokazano smer. Tudi kot mora izdelati z normalnimi koraki. Prvi predmet položi po najmanj 100 korakih na prvi ali drugi stranici, drugi predmet pa na koncu sledi. Predmete je potrebno odložiti med gibanjem na samo sled. Ko odloži drugi predmet, mora polagalec napraviti še nekaj korakov v ravni liniji. Na eni sledi je potrebno uporabiti različna predmeta (material: npr. usnje, tekstil, les). Predmeti naj bodo dolgi cca 10 cm, široki 2-3 cm in debeli 0,5 do 1 cm. Barvno ne smejo bistveno odstopati od podlage. Vse predmete je potrebno označiti s številkami, ki se morajo ujemati s številko na tablici sledi. V času polaganja sledi morata biti pes in vodnik izven vidnega polja sledi.

Sodnik, polagalec in spremljevalci se v času, ko pes dela, ne smejo nahajati na območju, ki ga imata vodnik in pes pravico preiskati.

a) eno povelje za "išči"

Povelje za iskanje "išči" je dovoljeno na začetku sledi in po prvem predmetu.

b) izdelava: vodnik pripravi psa za sledenje. Pes lahko išče prosto ali pa na 10 m dolgi vrvici. Vrvica je lahko nameščena čez hrbet, stransko ali med prvimi in/ali

zadnjimi nogami. Pripeta je lahko na ovratnico, ki ni nastavljena na zateg ali pa na obroček oprsnice za sledenje (dovoljena je klasična oprsnica ali opasnica (bočer), brez dodatnih pasov). Če pes sledi na klasični oprsnici, na sebi ne sme imeti ovratnice in obratno. Nošenje obeh rekvizitov, pomeni diskvalifikacijo psa in vodnika. Na poziv se vodnik s psom javi sodniku in zavzame osnovni položaj.

Najavi ali pes predmete pobira ali nakazuje. Pred sledenjem, ob nastavitvi na sled in med samim sledenjem se ne sme uporabiti prisile. Na poziv sodnika vodnik psa počasi in mirno odpelje k izhodišču in ga nastavi na sled. Pes mora na izhodišču intenzivno, mirno in z nizkim nosom vzeti vonj. Nato mora pes z nizkim nosom, v enakomernem tempu, intenzivno slediti poteku sledi. Vodnik sledi psu na oddaljenosti 10 m, na koncu vrvice. Tudi pri prostem sledenju mora držati razdaljo 10 m. Vrvica za sledenje lahko steče vodniku skozi roko, v kolikor je ta ne spusti. Kote mora pes izdelati zanesljivo. Po kotu mora sledenje nadaljevati z isto hitrostjo. Takoj, ko najde predmet, ga mora brez vpliva vodnika pobrati ali odločno nakazati. Pri pobiranju predmeta lahko obstane, se usede ali pa predmet prinese k vodniku. Nadaljevanje poti s predmetom ali pobiranje leže, je napaka. Nakazovanje je dovoljeno leže, sede ali stoje (tudi izmenično). Ko je pes predmet nakazal ali pobral, vodnik odloži vrvico in gre k psu. Z dvigom predmeta pokaže, da je pes našel predmet. Potem spet pobere vrvico in nadaljuje s sledenjem. Po končanem sledenju mora vodnik pokazati najdene predmete sodniku.

c) ocenjevanje: hitrost sledenja ni odločujoča, dokler je izdelava sledi intenzivna, enakomerna in natančna, pes pa pri tem kaže pozitiven odnos do sledenja. Preverjanje, ne da bi pes pri tem zapustil sled, ni napaka. Sprememba hitrosti na sledi, visok nos, iztrebljanje, kroženje na kotih, vzpodbujanje, pomoč z vrvico ali glasom med sledenjem ali pri predmetih, napačno nakazovanje ali pobiranje predmetov, lažno nakazovanje, se ustrezno odštevajo. Če vodnik zapusti sled za več, kot je dolžina ene vrvice, se sledenje prekine. Če pes zapusti sled in ga vodnik pokliče ali zadržuje, sledi opozorilo sodnika, da mora slediti psu. V kolikor vodnik opozorila ne upošteva, sodnik delo prekine. Če sled ni izdelana v 15 minutah po začetku sledenja, sodnik delo prekine. Delo do prekinitve se oceni.

Če pes na isti sledi nakazuje in prinaša predmete, je to napaka. Oceni se le predmete, ki so bili nakazani, kakor je bilo napovedano. Lažno nakazovanje vpliva na ovrednotenje dela na posamezni stranici.

Za predmete, ki niso bili nakazani oziroma pobrani, se ne podeli točk.

Razdelitev točk za natančnost sledenja na stranicah mora ustrezati dolžini in težavnosti. Ocena dela na posameznih stranicah sledi zapiskom in točkam. V kolikor pes ne išče (se dalj časa zadržuje na istem mestu, ne da bi vohal), lahko sodnik prekine delo, čeprav je pes na sledi.

IPO-2   disciplina B (poslušnost)

Vaja 1:	prosta vodljivost	10 točk
vaja 2:	sedi med hojo	10 točk
vaja 3:	uleganje med hojo in odpoklic	10 točk
vaja 4:	stoj med hojo	10 točk
vaja 5:	prosto prinašanje	10 točk
vaja 6 :	prinašanje čez skakalnico	15 točk
vaja 7:	prinašanje čez plezalno steno	15 točk
vaja 8:	naprej z uleganjem	10 točk
vaja 9:	odlaganje z motenjem	10 točk
Skupaj		100 točk

Splošne določbe

Sodnik da znak za začetek posamezne vaje. Vse drugo, kot npr.: obrate, ustavljanje, spremembe tempa izvaja vodnik samostojno.

Glasovna povelja so normalno izrečena, kratka, sestavljena iz posamezne besede. Uporablja se lahko katerikoli jezik, vendar mora biti za isti dejanje vedno uporabljena ista beseda. V kolikor pes še po tretji ponovitvi povelja vaje ne izvede, se to vajo prekine brez ocene. Pri odpoklicu se lahko namesto "sem" uporabi ime psa. Uporaba imena sočasno s poveljem pa velja kot dvojno povelje.

Pes sedi v osnovnem položaju tesno in poravnano na levi strani vodnika, tako da je plečka psa poravnana z vodnikovim kolenom. Vsaka vaja se prične in konča z osnovnim položajem. Pes sme na začetku vsake vaje le enkrat zavzeti osnovni položaj. Kratka pohvala je dovoljena le po zaključku vsake vaje, ko je pes že v osnovnem položaju. Potem lahko vodnik ponovno vzpostavi osnovni položaj. V vsakem primeru mora med pohvalo in nadaljevanjem dela preteči očitno časovno zamik (cca 3 sek).

Iz osnovnega položaja sledi tako imenovani razvoj vaje. Vodnik mora narediti najmanj 10 in največ 15 korakov, preden da povelje za izvedbo vaje. Med deli vaje usedanje spredaj in zaključkom, kakor tudi pri pristopu k sedečemu, stoječemu ali ležečemu psu je potrebno, da pred poveljem sledi razločen premor (cca 3 sek). Pri pobiranju psa lahko vodnik pristopi od zadaj ali od spredaj.

Prosto vodljivost je potrebno prikazati tudi pri morebitnih potrebnih poteh med vajami. Tudi ko gre vodnik po predmet, mora biti pes v vaji »poleg«. Sproščanje in igranje ni dovoljeno.

Polno obračanje vodnika mora biti v levo-okrog. Pes gre pri tem lahko za ali pred vodnikom, vendar pa mora biti način prikaza enoten v celotnem nastopu.

Po sedenju pred vodnikom lahko pes pride v osnovni položaj z zadnje strani okoli vodnika ali pa od spredaj.

Druga, tretja in četrta vaja se lahko izvajajo ena za drugo (ni potrebno vračanje na začetek).

Skakalnica je statična, ravna in trda na vrhu (brez grmičevja ali sirka), visoka 100 cm in široka 150 cm. Plezalka je sestavljena iz dveh zgoraj povezanih plezalnih plošč, širokih 150 cm in dolgih 191 cm. Na tleh je razmak med stranicama tolikšen, da tvori plezalka višino 180 cm. Celotna površina plezalke mora biti prekrita z nedrsečim materialom. Na stranicah so zgoraj pritrjene tri letve prereza 24/48 mm. Na tekmovanju je potrebno za vse pse uporabiti iste ovire.

Pri prinašanju so dovoljena lesena prinosila, pri katerih se je potrebno držati predpisane teže (pri prostem prinašanju 1000 g, pri prinašanjih s preskokom 650 g). Prinosila, ki jih pripravi organizator, morajo uporabljati vsi udeleženci. Pri vseh vajah prinašanja velja, da psu ne smemo predhodno dati predmeta v gobec.

V kolikor vodnik pozabi posamezno vajo, ga sodnik opomni, ne da bi mu zato odbil točke.

1. Prosta vodljivost

10 točk

a) eno povelje za »poleg«

Povelje se sme izreči le na začetku vaje in ob spremembi tempa.

b) izvedba: vodnik pride z nenavezanim psom v vaji »poleg« do sodnika in se s psom, ki je v sedečem položaju, predstavi sodniku. Iz poravnane osnovnega položaja mora pes na povelje za spremljanje »poleg« pozorno, veselo in poravnano slediti vodniku, s plečko v nivoju kolena na levi strani vodnika. Ob ustavljanju se mora takoj, samostojno, hitro in poravnano usesti. Na začetku vaje gre vodnik s psom 50 korakov brez ustavljanja in naravnost. Po obratu sledi še 10 do 15 korakov, nato vodnik pokaže tek in počasno hojo (vsakič najmanj 10 korakov). Prehod iz teka v počasno hojo poteka brez vmesnih korakov. Posamezna sprememba tempa mora biti prikazana z razločno spremembo hitrosti. Potem mora prikazati najmanj en levi in en desni obrat. Ustaviti se mora najmanj enkrat iz normalne hoje. Ko gre vodnik s psom po prvi ravni liniji, je potrebno na oddaljenosti najmanj 15 korakov, z vmesnim razmakom 5 sek., dvakrat ustreliti (kaliber 6 mm). Pes se mora vesti strelomirno. Na koncu vaje gre vodnik s psom na znak sodnika skozi skupino najmanj štirih premikajočih se oseb. Vodnik s psom mora pri tem obiti eno osebo z leve in eno z desne in se najmanj enkrat ustaviti v skupini. Sodnik lahko zahteva ponovitev te vaje. Vodnik potem zapusti skupino in zavzame osnovni položaj.

c) ocenjevanje: prehitevanje, odmik v stran, zaostajanje, počasno ali zadržano usedanje, dodatna povelja, pomoč s položajem telesa, nepozornost v kateremkoli tempu, na obratih in potrnost psa, se ustrezno odštevajo.

2. Sedi med hojo

10 točk

a) po eno povelje za »poleg«, »sedi«

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti naravnost. Po 10 do 15 korakih se mora pes na povelje »sedi« takoj usesti v smeri gibanja, ne da bi vodnik zato spremenil gibanje, prekinil gibanje ali se ozrl. Po

nadaljnjih 30 korakih se vodnik ustavi in se obrne k psu, ki mirno sedi. Na znak sodnika gre vodnik nazaj do psa in se postavi na njegovo desno stran.

c) ocenjevanje: napaka v razvoju vaje, počasno usedanje, nemirno, nepozorno in postrani sedenje, se ustrezno odšteva. Če se pes namesto usedanja uleže ali obstane, se odbije 5 točk.

3. Uleganje med hojo in odpoklic 10 točk

a) po eno povelje za: »poleg«, »prostor«, »sem«, »poleg«

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti. Po 10 do 15 korakih se mora pes na povelje »prostor« takoj uleči v smeri gibanja, ne da bi se vodnik zato ustavil, spremenil hitrost ali se ozrl. Vodnik gre še cca 30 korakov naravnost, se ustavi in se takoj obrne proti psu, ki naj mirno leži. Na znak sodnika pokliče psa s poveljem »sem« ali z imenom psa. Pes mora priti veselo, hitro, v ravni liniji in se usesti tesno, naravnost pred vodnika. Na povelje »poleg« se mora pes hitro in poravnano usesti levo zraven vodnika, s plečko na nivoju kolena.

c) ocenjevanje: napaka v razvoju vaje, počasno uleganje, nemirno ležanje, počasen prihod oz. sprememba hitrosti pri odpoklicu, razkoračena stoja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in pri zaključku, se ustrezno odštejejo. Če pes stoji ali sedi po povelju »prostor«, se odšteje 5 točk.

4. Stoj med hojo 10 točk

a) po eno povelje za »poleg«, »stoj«, »sedi«

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom naravnost. Po 10 do 15 korakih se mora pes na povelje »stoj« takoj ustaviti, ne da bi vodnik prekinil gibanje, spremenil tempo ali se oziral. Po nadaljnjih 30 korakih se vodnik ustavi in se takoj obrne proti psu, ki mora nepremično stati. Na znak sodnika gre vodnik naravnost do psa in se postavi na njegovo desno stran. Po cca 3 sek se mora pes po znaku sodnika na povelje vodnika »sedi« takoj poravnano usesti.

c) ocenjevanje: Napaka v razvoju vaje, koraki po povelju »stoj«, nemirno stanje, premikanje naprej, nemir, ko se vodnik vrača, počasno usedanje v zaključku se ustrezno odštejejo. Če pes v vaji obsedi ali obleži, se odšteje 5 točk.

5. Prosto prinašanje (1000g) 10 točk

a) po eno povelje za "prinesi", "spusti", "poleg"

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja vrže vodnik leseno prinosilo (teže 1000g) cca. 10 korakov stran. Povelje za prinašanje lahko da šele, ko se prinosilo umiri. Pes, ki mirno sedi ob nogi, mora na povelje "prinesi" hitro in direktno steči k

prinosilu in ga hitro in naravnost prinesiti. Pes se mora usesti tesno in ravno pred vodnika in prinosilo tako dolgo mirno držati, dokler mu ga vodnik po premoru cca 3 sek ne vzame s poveljem "spusti". Po oddaji mora vodnik prinosilo mirno držati na desni strani telesa, roka mora biti spuščena. Na povelje "poleg" se mora pes hitro in poravnano usesti na levo stran vodnika, s plečko v liniji kolena. Vodnik med celotno vajo ne sme zapustiti svojega mesta.

c) ocenjevanje: napaka v osnovnem položaju, počasen odhod po prinosilo, napake pri pobiranju, počasno vračanje, izpuščane prinosila, igranje ali žvečenje prinosila, razkoračena stoja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in v zaključku vaje, se ustrezno odštejejo. Prav tako se odšteje, če vodnik psu pomaga, ne da bi se pri tem premaknil ali pa, če vrže predmet preblizu. Če se vodnik premakne z mesta, preden je vaja zaključena, se jo oceni kot pomanjkljivo. Če pes prinosila ne prinese, dobi "0" točk.

6. Prinašanje čez skakalnico (100 cm) 15 točk

a) po eno povelje za: "hop", "prinesi", "spusti", "poleg"

b) izvedba: vodnik se postavi s psom v osnovnem položaju najmanj 5 korakov pred skakalnico. Iz poravnane osnovnega položaja vrže leseno prinosilo (650 g) čez 100 cm visoko skakalnico. Povelje za preskok lahko da šele, ko se prinosilo povsem umiri. Pes, ki mirno sedi v osnovnem položaju, mora na povelje "hop" in "prinesi" (povelje "prinesi" izreče vodnik, ko je pes v skoku), prosto skočiti čez skakalnico in prinosilo hitro in naravnost prinesiti vodniku. Pes se mora tesno in naravnost usesti pred vodnika in prinosilo mirno držati, dokler mu ga vodnik po premoru cca 3 sek. ne odvzame s poveljem »spust«. Po odvzemu mora vodnik prinosilo držati s spuščeno roko, mirno, na desni strani. Na povelje "poleg" se mora pes hitro in poravnano usesti ob vodnikovo levo stran s plečko v liniji kolena. Vodnik v času vaje ne sme zapustiti svojega stojišča.

c) ocenjevanje: napaka v osnovnem položaju, počasen preskok in prihod k prinosilu, napaka pri pobiranju, počasen skok nazaj, izpuščanje prinosila, igra ali žvečenje prinosila, razkoračena stoja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in v zaključku vaje, se ustrezno odštejejo. Za dotik skakalnice se pri vsakem preskoku odšteje do 1 točke, za odiranje od skakalnice do 2 točki. Pomoč vodnika, ne da bi se ta premaknil, se primerno odšteje. Kadar vodnik zapusti stojišče pred zaključkom vaje, se vajo oceni kot pomanjkljivo.

Razdelitev točk v vaji prinašanje preko skakalnice

preskok	prinašanje	skok nazaj
5 točk	5 točk	5 točk

Delna ocena vaje je možna le, kadar sta od treh delov vaje izvedena najmanj dva.

Preskoka in prinašanje brez napake	15 točk
preskok v eno smer ni bil izveden, prinašanje brez napake	10 točk
preskoka v obe smeri brez napake, pes ni prinesel prinosila	10 točk

Kadar leži prinosilo izrazito stransko ali za psa slabo vidno, lahko vodnik na prošnjo ali po opozorilu sodnika prinosilo ponovno vrže, ne da bi se odštele točke. Pes mora pri tem sedeti.

7. Prinašanje čez plezalno steno (180 cm) 15 točk

a) po eno povelje za "hop", "prinesi", "spusti", "poleg"

b) izdelava: vodnik s psom zavzame osnovni položaj najmanj 5 korakov pred plezalno steno. Iz poravnane osnovnega položaja vrže leseno prinosilo (650 g) čez plezalno steno. Pes, ki mirno sedi v osnovnem položaju, mora na povelje "hop" in "prinesi" (povelje za prinašanje mora vodnik izreči preden pes doskoči na drugo stran), splezati čez plezalno steno, hitro, naravnost steči po prinosilo, ga takoj pobrati, splezati čez plezalno steno in prinosilo hitro in naravnost prinesiti vodniku. Pes se mora usesti tesno, naravnost pred vodnika in predmet mirno držati, dokler mu ga vodnik ne odzame po premoru cca 3 sek. s poveljem "spusti". Po odvzemu mora vodnik predmet mirno držati na desni strani telesa, roka mora biti spuščena. Na povelje "poleg" se mora pes hitro in poravnano usesti na levo stran vodnika, s plečko v liniji kolena. Vodnik se v času vaje ne sme premakniti s stojišča.

c) ocenjevanje: napaka v osnovnem položaju, počasno plezanje in počasen tek do predmeta, napaka pri pobiranju, počasno plezanje nazaj, spuščanje predmeta, igranje in grizljanje prinosila, razkoračena stoja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnikom v zaključku vaje, se ustrezno odštejejo.

Pomoč vodnika, ne da bi se ta premaknil, se primerno odšteje. Kadar vodnik zapusti stojišče pred zaključkom vaje, se vajo oceni kot pomanjkljivo.

Razdelitev točk v vaji prinašanje čez plezalno steno

preskok	prinašanje	skok nazaj
5 točk	5 točk	5 točk

Delno se lahko vajo oceni le, kadar sta od treh elementov vaje izdelana najmanj dva.

Preskoka in prinašanje brez napake	15 točk
preskok v eno smer ni bil izveden, prinašanje brez napake	10 točk
preskoka v obe smeri brez napake, pes ni prinesel prinosila	10 točk

Kadar leži prinosilo izrazito stransko ali za psa slabo vidno, lahko vodnik na prošnjo ali po opozorilu sodnika prinosilo ponovno vrže, ne da bi se odštele točke. Pes mora pri tem sedeti.

8. Vaja naprej z uleganjem

10 točk

a) po eno povelje za: "naprej", "prostor", "sedi"

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti v določeni smeri naravnost. Po 10 do 15 korakov da psu sočasno z enkratnim gibom roke povelje "naprej" in obstane. Od tu dalje se mora pes samostojno, v ravni liniji, hitro oddaljiti najmanj 30 korakov v pokazano smer. Na znak sodnika da vodnik povelje "prostor", na katero se mora pes takoj uleči. Vodnik ima lahko roko dvignjeno v smeri teka, dokler se pes ne uleže. Na znak sodnika gre vodnik do psa in se postavi na njegovo desno stran. Po cca 3 sek. da sodnik vodniku znak. Na povelje vodnika "sedi", se mora pes hitro in poravnano usesti v osnovni položaj.

c) ocenjevanje: napaka v razvoju vaje, vzporedni tek vodnika, prepočasen tek psa naprej, močan odklon vstran, premajhna oddaljenost, počasno ali prezgodnje uleganje, nemirno ležanje, predčasno vstajanje in usedanje psa pred poveljem sedi, se ustrezno odštejejo.

9. Odlaganje z motenjem

10 točk

a) po eno povelje za "prostor", "sedi"

b) izvedba: pred začetkom izvajanja vaj poslušnosti drugega psa, odloži vodnik svojega psa s poveljem "prostor" na mesto, ki ga je določil sodnik. Odloži ga iz osnovnega položaja in sicer brez vrvica ali kakršnega koli predmeta ob njem. Nato gre vodnik, ne da bi se ozrl, na območju vadišča najmanj 30 korakov od psa in mirno obstoji v zornem kotu psa, vendar s hrbtno obrnjen proti psu. Pes mora brez vplivanja vodnika mirno ležati, medtem ko drugi pes izvaja vaje 1-7. Po končani sedmi vaji gre vodnik na znak sodnika k psu in se postavi na njegovo desno stran. Po cca 3 sek. da sodnik vodniku znak. Pes se na povelje "sedi" hitro in poravnano usede v osnovni položaj.

c) ocenjevanje: nemiren vodnik kakor tudi drugačna skrita pomoč, nemirno ležanje psa ali prezgodnje vstajanje in usedanje psa ob pobiranju, se ustrezno odštejejo. Če pes sedi ali stoji, pri tem pa ostane na mestu odlaganja, dobi delno oceno. Če se pes z mesta odlaganja oddalji za več kot tri metre, preden pes, ki dela v paru, zaključi 4. vajo, se ga oceni z "0" točkami. Če zapusti mesto odlaganja po 4. vaji, dobi delno oceno. V kolikor gre pes vodniku pred pobiranjem nasproti, se mu odšteje do 3 točke.

1. Iskanje markerja

5 točk

a) po eno povelje za »revir«, »sem« (povelje »sem« ali ime psa)

b) izvedba: marker stoji, za psa nevidno, v zadnjem zaklonu. Vodnik zavzame s psom, ki je nenavezan, pozicijo med drugim in tretjim zaklonom tako, da pes lahko preišče štiri zaklone. Na znak sodnika se prične delo v disciplini C. Vodnik da kratko povelje »revir« in vidni znak z levo ali desno roko, ki ga lahko ponovi. Na povelje se mora pes hitro oddaljiti od vodnika in ciljno, tesno in pozorno obteči pokazani zaklon. Ko pes obteče zaklon, ga vodnik z enkratnim poveljem »sem« pokliče k sebi in ga iz gibanja s ponovnim poveljem »revir« pošlje v naslednji zaklon. Vodnik se pomika v normalni hoji po ravni sredinski liniji, ki je med preiskovanjem psa ne sme zapustiti. Pes mora biti vedno pred vodnikom. Ko pes pride do markerja, se mora vodnik ustaviti, glasovna in vizualna povelja niso več dovoljena.

c) ocenjevanje: napake pri vodljivosti, tekočem in ciljnim teku proti zaklonu, kakor tudi napake pri obkroženju zaklona (ki mora biti tesno in pozorno), se ustrezno odštejejo.

2. Pozornost in oblajanje

10 točk

a) po eno povelje za »sem«, »poleg«

b) izvedba: pes mora markerja aktivno, pozorno ustaviti in vztrajno oblajati. Na markerja ne sme skočiti ali ga ugrizniti. Po oblajanju cca 20 sek. gre vodnik na znak sodnika na oddaljenost do 5 korakov od zaklona. Na znak sodnika pokliče psa v osnovni položaj.

c) ocenjevanje : pomanjkljivosti pri vztrajnem, odločnem oblajanju in nagonu, do povelja vodnika, se ustrezno odštejejo. Za neprekinjeno oblajanje se podeli 5 točk. Če pes le slabo oblaja, se odbije 2 točki, če pes ostane in aktivno čuva markerja, vendar ne laja, se odšteje 5 točk. Za obremenjevanje markerja, npr.: pikanje, skakanje, se odbije do 2 točki, pri močnem ugizu do 9 točk. V kolikor pes zapusti markerja pred sodnikovim znakom, da naj vodnik pride s sredinske linije, ga lahko vodnik ponovno pošlje v oblajanje. Če ostane pri markerju, se disciplina C lahko nadaljuje, ustavljanje in oblajanje pa se ovrednoti kot pomanjkljivo. Če pes ne gre ponovno do markerja, ali pa ga zopet zapusti, se vaje obrambe prekine. V kolikor pride pes k vodniku, ko gre ta proti zaklonu, ali preden je dano povelje za odpoklic, sledi delna ocena v oznaki pomanjkljivo.

3. Pobeg

10 točk

a) po eno povelje za : »poleg«, »prostor«, »spusti«

b) izvedba: na znak sodnika pozove vodnik markerja iz zaklona. Marker se premakne v normalni hoji na označeno mesto za poskus pobega. Na sodnikov znak stopi vodnik z nenavezanim psom iz zaklona na označeno mesto. Razdalja med

markerjem in psom je 5 korakov. Vodnik pusti psa, da čuva v poziciji prostor in gre k zaklonu. Psa ohrani v zornem kotu, prav tako mora videti markerja in sodnika. Na znak sodnika poskuša marker pobegniti. Pes mora brez obotavljanja samostojno, energično in z močnim ugrizom preprečiti pobeg. Pri tem sme ugrizniti samo v rokav. Na znak sodnika se marker ustaviti. Ko se marker umiri, ga mora pes takoj spustiti. Vodnik lahko v primernem času samostojno uporabi eno povelje »spusti« .

Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ še dve povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija. Ko izreče povelje »spusti«, mora vodnik stati mirno, ne da bi dodatno vplival na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga čuvati.

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hitro, energično reagiranje na pobeg. Z močnim ugrizom učinkovita preprečitev pobega, poln in močan ugriz do spuščanja ter pozorno čuvanje tesno ob markerju.

d) ocenjevanje: če pes ostane na prostoru ali ne prepreči pobega s krepkim ugrizom po cca 20 korakih, se disciplina C prekine.

Če je pes v fazi čuvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali zelo nadležen, se odšteje do dve točki. Če markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če markerja zapusti ali pa ostane pri njem na povelje vodnika, se disciplina C prekine.

4. Napad na psa med čuvanjem 20 točk

a) po eno povelje za »spusti«, »poleg«

b) izvedba: po čuvanju, ki traja cca 5 sek., marker na znak sodnika napade psa. Brez vpliva vodnika se mora pes ubraniti z energičnim in močnim ugrizom. Ugrizniti sme le v rokav. Ko pes zagriže, dobi dva udarca. Dovoljeni so le udarci po plečih in vihru. Na znak sodnika se marker ustavi. Ko se marker umiri, mora pes takoj spustiti. Vodnik lahko v primernem času samostojno uporabi povelje za spuščanje.

Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ še dve dodatni povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija. Ko izreče povelje »spusti«, mora vodnik stati mirno, ne da bi dodatno vplival na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga čuvati. Na znak sodnika gre vodnik v normalni hoji naravnost do psa in ga s poveljem »poleg« pokliče v osnovni položaj. Palico pusti markerju.

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hitro, energično, reagiranje na napad, poln, miren in močan ugriz do spuščanja, po spuščanju pozorno čuvanje tesno ob markerju.

d) ocenjevanje: če je pes v fazi čuvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali zelo nadležen, se odšteje do dve točki. Če markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če pride k

vodniku, ko je ta na poti do psa, se vajo oceni kot pomanjkljivo. V kolikor pes zapusti markerja, preden da sodnik znak vodniku, naj pristopi k psu, ali pa da vodnik psu povelje za čuvanje, se disciplino C prekine.

5. Zaporedno spremljanje markerja 5 točk

a) po eno povelje za: »poleg«

b) izvedba: po 4. vaji sledi zaporedno spremstvo markerja na razdalji cca 30 korakov. Potek spremstva določi sodnik. Vodnik pozove markerja, naj gre naprej. S psom, ki je v prosti vodljivosti in pozorno opazuje markerja, mu sledi na razdalji 5 korakov. Razdaljo 5 korakov je potrebno obdržati ves čas spremstva.

c) ocenjevanje: pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: pozorno opazovanje markerja, natančnost osnovnega položaja, upoštevanje razdalje petih korakov.

6. Napad na psa med zaporednim spremstvom 30 točk

a) po eno povelje za »spusti«, »poleg«

b) izvedba: iz zaporednega spremstva sledi na znak sodnika brez ustavljanja napad markerja na psa. Pes se mora samostojno, brez obotavljanja ubraniti z energičnim in močnim ugrizom. Ugrizniti sme le v rokav. Takoj, ko pes zagriže, se mora vodnik ustaviti. Na znak sodnika se marker ustavi. Ko se marker umiri, mora pes spustiti. Vodnik lahko da samostojno in v primernem času povelje »spusti«.

Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ dve dodatni povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija. Ko izreče povelje »spusti«, mora vodnik stati mirno, ne da bi dodatno vplival na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga čuvati. Na znak sodnika gre vodnik v normalni hoji do psa in ga s poveljem »poleg« pokliče v osnovni položaj. Palico odvzame markerju.

Sledi vzporedno (stransko) spremljanje markerja do sodnika na razdalji cca 20 korakov. Dovoljeno je enkratno povelje »poleg«. Pes mora biti na desni strani markerja, tako se nahaja med vodnikom in markerjem. Med spremljanjem mora markerja pozorno opazovati. Pri tem ne sme vanj tiščati, ga naskakovati ali gristi. Pred sodnikom se skupina ustavi in vodnik sodniku preda palico ter odjavi prvi del vaj obrambe.

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hitro, energično, reagiranje na napad, poln, miren in močan ugriz do spuščanja, po spuščanju pozorno čuvanje tesno ob markerju.

d) ocenjevanje: če je pes v fazi čuvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali zelo nadležen, se odšteje do dve točki. Če

markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če pride k vodniku, ko je ta na poti do psa, se vajo oceni kot pomanjkljivo. V kolikor pes zapusti markerja preden da sodnik znak vodniku, naj pristopi k psu, ali pa da vodnik psu povelje za čuvanje, se disciplino C prekine.

7. Preizkus poguma

20 točk

a) po eno povelje za :»sedi«, »zgrabi«, »spusti«, »poleg«, »poleg«

b) izvedba: vodnik gre nenavezanim psom na označeno mesto na sredinski liniji v višini prvega zaklona. Pes mora prosto sedeti ob vodniku. Psa sme držati za ovratnico, ne sme pa ga spodbujati. Na znak sodnika steče s palico oboroženi marker iz 5. zaklona proti sredinski liniji. V nivoju sredinske linije se obrne proti vodniku, ne da bi prekinil tek ter vodnika in psa z grozečimi gibi glasno napade. Ko se približa vodniku in psu na razdaljo 50 do 40 korakov, da vodnik na sodnikov znak psu povelje za napad »zgrabi« in spusti psa. Pes mora napad ubraniti brez omahovanja, z energičnim in krepkim ugrizom. Ugrizniti sme le v rokv. Vodnik ne sme zapustiti stojišča. Na znak sodnika se marker umiri. Takrat mora pes takoj spustiti. Vodnik lahko v primernem času samostojno da eno povelje »spusti«.

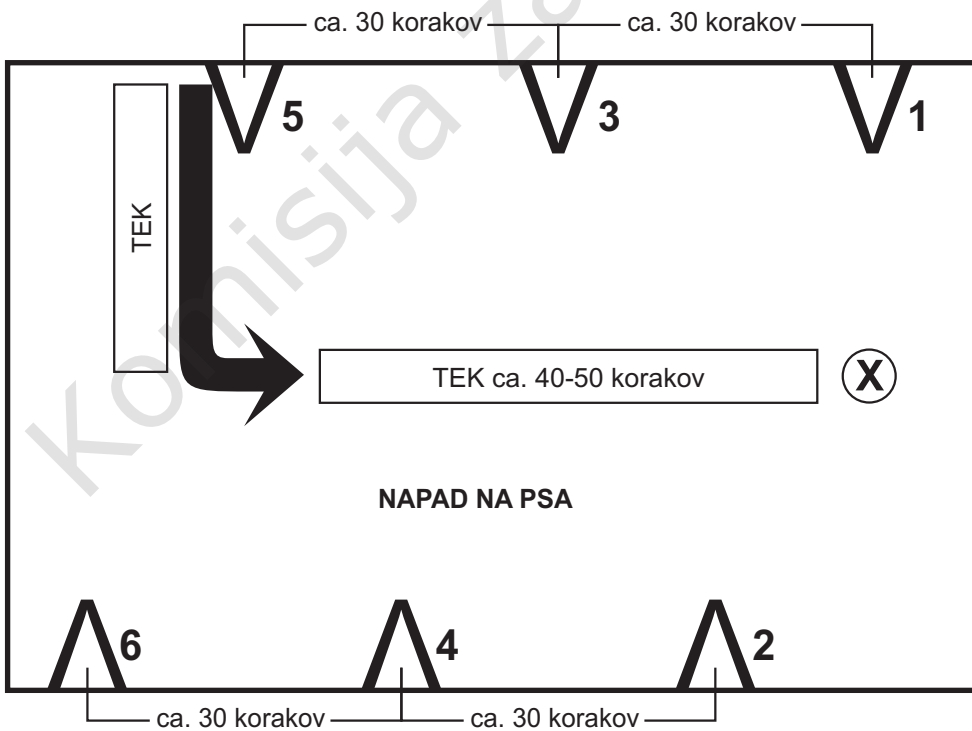
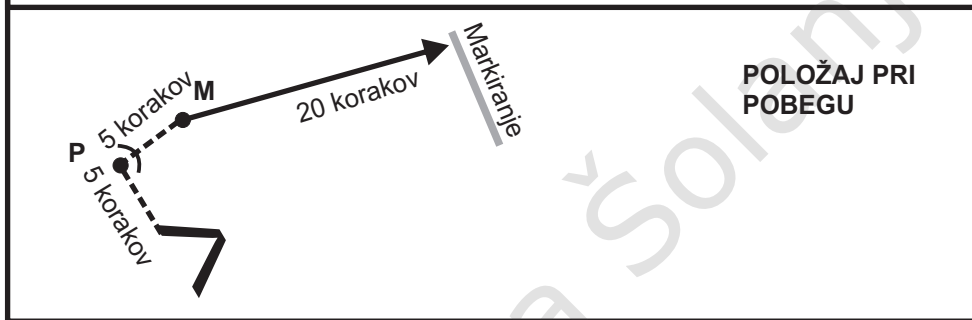
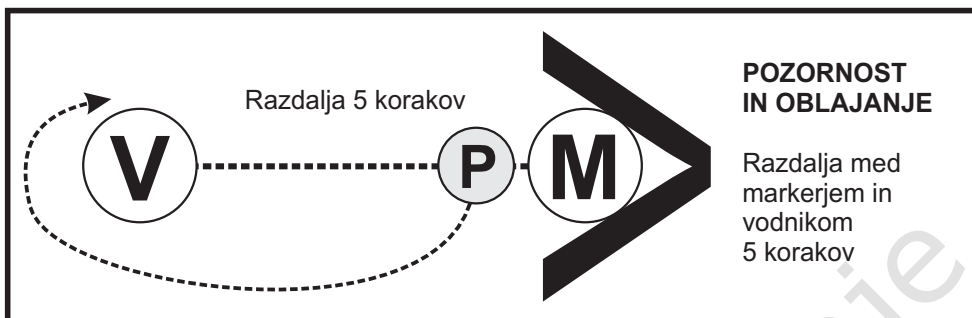
Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ še dve dodatni povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija. Vodnik mora, ko da povelje »spusti«, stati mirno in ne sme vplivati na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga pozorno čuvati. Na znak sodnika gre vodnik v normalni hoji naravnost do psa in ga s poveljem »poleg« pokliče v osnovni položaj. Potem markerja razoroži palice.

Sledi vzporedno spremstvo markerja do sodnika na razdalji cca 20 korakov. Dovoljeno je enkratno povelje »poleg«. Pes mora hoditi na desni strani markerja tako, da se nahaja med vodnikom in markerjem. V času spremstva mora pes markerja pozorno opazovati. Ne sme pa ga riniti, skati nanj ali gristi. Skupina se pred sodnikom ustavi, vodnik izroči sodniku palico in prijavi zaključek discipline C. Pred pričetkom razglasitve rezultata in na znak sodnika vodnik psa pripne.

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hitro, energično reagiranje na napad, poln, miren in močan ugriz do spuščanja, po spuščanju pozorno čuvanje tesno ob markerju.

d) ocenjevanje : če je pes v fazi čuvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali nadležen, se odšteje do dve točki. Če markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če pride k vodniku, ko je ta na poti do psa, se vajo oceni kot pomanjkljivo. V kolikor pes zapusti markerja preden, da sodnik znak vodniku naj pristopi k psu, ali pa da vodnik psu povelje za čuvanje, se disciplino C prekine.

Disciplina C (obramba) shema IPO 2

IPO-3

Razčleni se na:	disciplina A	100 točk
	disciplina B	100 točk
	disciplina C	100 točk
	skupaj	300 točk

IPO3   disciplina A (sled)

Tuja sled, najmanj 600 korakov, 5 stranic, 4 koti (cca 90 stopinj), 3 predmeti, starost najmanj 60 minut, čas izvedbe 20 minut.

Natančnost sledenja	80 točk
Predmeti (7 in 7 in 6)	20 točk
Skupaj	100 točk

Splošne določbe

Sodnik ali odgovorni za sledenje določi glede na teren potek sledi. Sledi se mora postavljati različno. Ne sme se dogoditi, da bi bili npr. pri vsaki sledi posamezni koti in predmeti na enaki oddaljenosti. Začetek sledi mora biti dobro označen s tablico, ki mora biti zataknjena v tla tesno levo od izhodišča.

Vrstni red udeležencev se ponovno izžreba po polaganju sledi in ob prisotnosti sodnika.

Polagalec mora pred začetkom dela sodniku ali odgovornemu za sled pokazati predmete. Uporablja se lahko le predmete, ki so se najmanj 30 minut navzemali vonja polagalca. Polagalec se kratko pomudi na izhodišču in gre potem z normalnimi koraki v pokazano smer. Tudi kot mora izdelati z normalnimi koraki. Prvi predmet položi po najmanj 100 korakih na prvi ali drugi stranici, drugi predmet na drugi ali tretji stranici in tretji predmet na koncu sledi. Potem mora polagalec napraviti še nekaj korakov v ravni liniji. Predmete je potrebno odložiti med gibanjem na samo sled. Na eni sledi je potrebno uporabiti različne predmete (materiali: npr. usnje, tekstil, les). Predmeti naj bodo dolgi cca 10 cm, široki 2-3cm in debeli 0,5-1 cm. Barvno ne smejo bistveno odstopati od podlage. Vse predmete je potrebno označiti s številkami in sicer tako, da se številke ujemajo s številko tablice, ki označuje sled. V času polaganja sledi morata biti pes in vodnik izven vidnega polja.

Sodnik, polagalec in spremljevalci se v času, ko pes dela, ne smejo nahajati na območju, ki ga imata vodnik in pes pravico preiskati.

a) eno povelje za "išči"

Povelje za iskanje "išči" je dovoljeno na izhodišču in po prvem in drugem predmetu.

b) izdelava: vodnik pripravi psa za sledenje. Pes lahko išče prosto ali pa na 10 m

dolgi vrvici. Vrvica je lahko nameščena čez hrbet, stransko ali med prvimi in/ali zadnjimi nogami. Pripeta je lahko na ovratnico, ki ni nastavljena na zateg ali pa na obroček oprsnice za sledenje (dovoljena je klasična oprsnica ali opasnica (bočer), brez dodatnih pasov). Če pes sledi na klasični oprsnici, na sebi ne sme imeti ovratnice in obratno. Nošenje obeh rekvizitov, pomeni diskvalifikacijo psa in vodnika. Na poziv se vodnik s psom javi sodniku in zavzame osnovni položaj. Najavi, ali pes predmete pobira ali nakazuje. Pred sledenjem, ob nastavitvi na sled in med samim sledenjem se ne sme uporabiti prisile. Na poziv sodnika vodnik psa počasi in mirno odpelje k izhodišču in ga nastavi na sled. Pes mora na izhodišču intenzivno, mirno in z nizkim nosom vzeti vonj. Nato mora pes z nizkim nosom, v enakomernem tempu, intenzivno slediti poteku sledi. Vodnik sledi psu na oddaljenosti 10 m, na koncu vrvice. Tudi pri prostem sledenju mora držati razdaljo 10 m. Vrvica za sledenje lahko steče vodniku skozi roko, v kolikor je ta ne spusti. Kot mora pes izdelati zanesljivo. Po kotu mora sledenje nadaljevati z isto hitrostjo. Ko najde predmet, ga mora brez vpliva vodnika takoj pobrati ali odločno nakazati. Pri pobiranju predmeta lahko obstane, se usede ali pa se vrne k vodniku. Nadaljevanje poti s predmetom ali pobiranje leže je napaka. Nakazovanje je dovoljeno leže, sede ali stoje (tudi izmenično). Ko je pes predmet nakazal ali pobral, vodnik odloži vrvico in se premakne k psu. Z dvigom predmeta pokaže, da je pes našel predmet. Potem spet pobere vrvico in nadaljuje s sledenjem. Po končanem sledenju mora vodnik pokazati najdene predmete sodniku.

c) ocenjevanje: hitrost sledenja ni odločujoča, dokler je izdelava sledi intenzivna, enakomerna in natančna, pes pa pri tem kaže pozitiven odnos do sledenja. Preverjanje, ne da bi pes pri tem zapustil sled, ni napaka. Neenakomernost, visok nos, iztrebljanje, kroženje na kotih, vzpodbujanje, pomoč z vrvico ali glasom med sledenjem ali pri predmetih, napačno nakazovanje ali pobiranje predmetov, lažno nakazovanje, se ustrezno odštevajo. Če vodnik zapusti sled za več kot je dolžina ene vrvice, se sledenje prekine. Če pes zapusti sled in ga vodnik pokliče ali zadržuje, sledi opozorilo sodnika, da mora slediti psu. V kolikor vodnik opozorila ne upošteva, sodnik delo prekine. Če sled ni izdelana v 20 minutah po nastavitvi psa na sled, sodnik delo prekine. Delo do prekinitve se oceni.

Če pes na isti sledi nakazuje in prinaša predmete, je to napaka. Oceni se le predmete, ki so bili nakazani, kakor je bilo napovedano. Lažno nakazovanje vpliva na ovrednotenje dela na posamezni stranici.

Za predmete, ki niso bili nakazani oziroma pobrani, se ne podeli točk.

Razdelitev točk za natančnost sledenja na stranicah mora ustrezati dolžini in težavnosti. Ocena posameznih stranic sledi zapiskom in točkam. V kolikor pes ne išče (se dalj časa zadržuje na istem mestu, ne da bi vohal), lahko sodnik prekine delo, čeprav je pes na sledi.

IPO-3   disciplina B (poslušnost)

Vaja 1:	prosta vodljivost	10 točk
vaja 2:	sedi med hojo	10 točk
vaja 3:	uleganje v gibanju in odpoklic	10 točk
vaja 4:	stoj med tekom	10 točk
vaja 5:	prosto prinašanje	10 točk
vaja 6 :	prinašanje čez skakalnico	15 točk
vaja 7:	prinašanje čez plezalno steno	15 točk
vaja 8:	naprej z uleganjem	10 točk
vaja 9:	odlaganje z motenjem	10 točk
Skupaj		100 točk

Splošne določbe

Sodnik da znak za začetek posamezne vaje. Vse drugo kot npr. obrate, ustavljanje, spremembebe tempa izvaja vodnik samostojno.

Glasovna povelja so normalno izrečena, kratka, sestavljena iz posamezne besede. Uporablja se lahko katerikoli jezik, vendar mora biti za isto dejanje vedno uporabljena ista beseda. V kolikor pes še po tretji ponovitvi povelja vaje ne izvede, se to vajo prekine brez ocene. Pri odpoklicu se lahko namesto "sem" uporabi ime psa. Uporaba imena sočasno s poveljem pa velja kot dvojno povelje.

Pes sedi v osnovnem položaju tesno in poravnano na levi strani vodnika, tako da je plečka psa poravnana z vodnikovim kolenom. Vsaka vaja se prične in konča z osnovnim položajem. Pes sme na začetku vsake vaje le enkrat zavzeti osnovni položaj. Kratka pohvala je dovoljena le po zaključku vsake vaje, ko je pes že v osnovnem položaju. V vsakem primeru mora med pohvalo in nadaljevanjem dela preteči očitien časoven zamik (cca 3 sek.).

Iz osnovnega položaja sledi tako imenovani razvoj vaje. Vodnik mora narediti najmanj 10 in največ 15 korakov, preden da povelje za izvedbo vaje. Med deli vaje usedanje spredaj in zaključkom, kakor tudi pri pristopu k sedečemu, stoječemu ali ležečemu psu, je potrebno, da pred poveljem sledi razločen premor (cca 3 sek). Pri pobiranju psa lahko vodnik pristopi od zadaj ali od spredaj.

Kratka pohvala je dovoljena le po vsaki zaključeni vaji in samo v osnovnem položaju. Potem lahko vodnik zavzame nov osnovni položaj. V vsakem primeru mora med pohvalo in novim začetkom miniti razločen časoven zamik (cca 3 sek).

Prosto vodljivost je potrebno prikazati tudi pri morebitnih potrebnih poteh med vajami. Tudi ko gre vodnik po predmet, mora biti pes v vaji »poleg«. Sproščanje in igranje ni dovoljeno.

Polno obračanje vodnika mora biti v levo-okrog. Pes gre pri tem lahko za ali pred vodnikom, vendar pa mora biti način prikaza enoten v celotnem nastopu.

Po sedenju pred vodnikom lahko pes pride v osnovni položaj okoli vodnika ali pa od spredaj.

Druga, tretja in četrta vaja se lahko izvajajo ena za drugo (ni potrebno vračanje na začetek).

Skakalnica je statična, ravna in trda na vrhu (brez grmičevja ali sirka), visoka 100 cm in široka 150 cm. Plezalka je sestavljena iz dveh zgoraj povezanih plošč, širokih 150 cm in dolgih 191 cm. Na tleh je razmak med stranicama tolikšen, da tvori plezalka višino 180 cm. Celotna površina plezalke mora biti prekrita z nedrsečim materialom. Na stranicah so zgoraj pritrjene tri letve prereza 24/48 mm. Na tekmovanju je potrebno za vse pse uporabiti iste ovire.

Pri prinašanju so dovoljena le lesena prinosila, pri katerih se je potrebno držati predpisane teže (pri prostem prinašanju 2000 g, pri prinašanjih s preskokom 650 g). Prinosila, ki jih pripravi organizator, morajo uporabljati vsi udeleženci. Pri vseh vajah prinašanja velja, da psu ne smemo predhodno dati predmeta v gobec.

V kolikor vodnik pozabi posamezno vajo, ga sodnik opomni, ne da bi mu zato odbil točke.

1. Prosta vodljivost

10 točk

a) eno povelje za »poleg«

Povelje se sme izreči le na začetku vaje in ob spremembi tempa.

b) izvedba: vodnik pride z nenavezanim psom v vaji »poleg« do sodnika in se s psom, ki je v sedečem položaju predstavi sodniku. Iz poravnane osnovnega položaja mora pes na povelje za spremljanje »poleg« pozorno, veselo in poravnano slediti vodniku, s plečko v nivoju kolena na levi strani vodnika. Ob ustavljanju se mora takoj, samostojno, hitro in poravnano usesti. Na začetku vaje gre vodnik s psom 50 korakov brez ustavljanja naravnost. Po obratu sledi še 10 do 15 korakov, nato vodnik pokaže tek in počasno hojo (vsakič najmanj 10 korakov). Prehod iz teka v počasno hojo poteka brez vmesnih korakov. Posamezna sprememba tempa mora biti prikazana z razločno spremembo hitrosti. Potem mora prikazati najmanj en levi in en desni obrat. Ustaviti se mora najmanj enkrat iz normalne hoje. Ko gre vodnik s psom po prvi ravni liniji, je potrebno na oddaljenosti najmanj 15 korakov z vmesnim razmakom 5 sek. dvakrat ustreliti (kaliber 6 mm). Pes se mora vesti strelomirno. Na koncu vaje gre vodnik s psom na znak sodnika skozi skupino najmanj štirih premikajočih se oseb. Vodnik s psom mora pri tem obiti eno osebo z leve in eno z desne in najmanj enkrat ustaviti v skupini. Sodnik lahko zahteva ponovitev te vaje. Vodnik potem zapusti skupino in zavzame osnovni položaj.

c) ocenjevanje: prehitevanje, odmik v stran, zaostajanje, počasno ali zadržano usedanje, dodatna povelja, pomoč s položajem telesa, nepozornost v kateremkoli tempu, na obratih in potrnost psa, se ustrezno odštevajo.

2. Sedi med hojo

10 točk

a) po eno povelje za »poleg«, »sedi«

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti naravnost. Po 10 do 15 korakov se mora pes na povelje »sedi« takoj usesti v smeri gibanja, ne da bi vodnik zato spremenil gibanje, prekinil gibanje ali se ozrl. Po nadaljnjih 30 korakov se vodnik ustavi in se obrne k psu, ki naj mirno sedi. Na znak sodnika gre vodnik nazaj do psa in se postavi na njegovo desno.

c) ocenjevanje: napaka v razvoju vaje, počasno usedanje, nemirno, nepozorno in postrani sedenje, se ustrezno odšteva. Če se pes namesto usedanja uleže ali obstane, se odbije 5 točk.

3. Uleganje v gibanju in odpoklic

10 točk

a) po eno povelje za: »poleg«, »prostor«, »sem«, »poleg«

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti. Po 10 do 15 korakov normalne hoje sledi 10 do 15 korakov teka. Potem se mora pes na povelje »prostor« takoj uleči v smeri gibanja, ne da bi se vodnik zato ustavil, spremenil hitrost ali se ozrl. Vodnik gre še 30 korakov naravnost, se ustavi in se takoj obrne proti psu, ki naj mirno leži. Na znak sodnika pokliče psa s poveljem »sem« ali z imenom psa. Pes mora veselo, hitro in naravnost priti in se usesti tesno, naravnost pred vodnika. Na povelje »poleg« se mora pes hitro in poravnano usesti levo zraven vodnika s plečko v nivoju kolena.

c) ocenjevanje: napaka v razvoju vaje, počasno uleganje, nemirno ležanje, počasen prihod oziroma sprememba hitrosti pri odpoklicu, razkoračena stoja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in pri zaključku vaje, se ustrezno odštejejo. Če pes stoji ali sedi po povelju »prostor«, se odšteje 5 točk.

4. Stoj med tekom

10 točk

a) po eno povelje za »poleg«, »stoj«, »sedi«

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja teče vodnik s psom naravnost. Po 10 do 15 korakov se mora pes na povelje »stoj« takoj ustaviti, ne da bi vodnik prekinil gibanje, spremenil tempo ali se ozrl. Po nadaljnjih 30 korakov se vodnik ustavi in se takoj obrne proti psu, ki mora nepremično stati. Na znak sodnika, pokliče vodnik psa s poveljem »sem« ali imenom psa. Pes mora v ravni liniji, sproščeno, hitro priteči ter se usesti pred vodnika. Na povelje »poleg« se mora pes hitro in poravnano usesti levo ob vodniku s svojo plečko ob vodnikovem kolenu.

c) ocenjevanje: napaka v razvoju vaje, koraki po povelju, nemirna stoja, premikanje naprej, počasno prihajanje ali sprememba hitrosti pri odpoklicu, razkoračena stoja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in pri zaključku vaje se ustrezno odštejejo. Če pes po povelju »stoj« sedi ali leži, se odšteje 5 točk.

5. Prosto prinašanje (2000g)

10 točk

a) po eno povelje za "prinesi", "spusti", "poleg"

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja vrže vodnik leseno prinosilo (teže 2000 g) cca 10 korakov stran. Povelje za prinašanje lahko da šele, ko se prinosilo umiri. Pes, ki mirno sedi ob nogi mora na povelje "prinesi" hitro in naravnost steči k prinosilu ter ga hitro naravnost prinesiti. Pes se mora usesti tesno in ravno pred vodnika in prinosilo tako dolgo mirno držati, dokler mu ga vodnik po premoru cca 3sek ne vzame s poveljem "spusti". Po oddaji mora vodnik prinosilo mirno držati na desni strani telesa, roka mora biti spuščena. Na povelje "poleg" se mora pes hitro in poravnano usesti na levo stran vodnika, s plečko v liniji kolena. Vodnik med celotno vajo ne sme zapustiti svojega mesta.

c) ocenjevanje: napaka v osnovnem položaju, počasen odhod po prinosilo, napaka pri pobiranju, počasno vračanje, izpuščanje prinosila, igranje ali žvečenje prinosila, razkoračena stoji vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in v zaključku vaje, se ustrezno odštejejo. Prav tako se odšteje, če vodnik psu pomaga, ne da bi se pri tem premaknil ali pa, če vrže predmet preblizu. Če se vodnik premakne z mesta, preden je vaja zaključena, se jo oceni kot pomanjkljivo. Če pes ne prinese prinosila, dobi 0 točk.

6. Prinašanje čez skakalnico (100 cm) 15 točk

a) po eno povelje za: "hop", "prinesi", "spusti", "poleg"

b) izvedba: vodnik se postavi s psom v osnovnem položaju najmanj 5 korakov pred skakalnico. Iz poravnane osnovnega položaja vrže leseno prinosilo (650 g) čez 100 cm visoko skakalnico. Povelje za preskok lahko da šele, ko se prinosilo povsem umiri. Pes, ki mirno sedi v osnovnem položaju, mora na povelje "hop" in "prinesi" (povelje "prinesi" izreče vodnik, ko je pes v skoku), prosto skočiti čez skakalnico in prinosilo hitro in naravnost prinesiti vodniku. Pes se mora tesno in naravnost usesti pred vodnika in prinosilo mirno držati, dokler mu ga vodnik po premoru cca 3 sek. ne odvzame s poveljem »spust«. Po odvzemu mora vodnik prinosilo držati s spuščeno roko, mirno, na desni strani. Na povelje "poleg" se mora pes hitro in ravno usesti ob vodnikovo levo stran s plečko v liniji kolena. Vodnik v času vaje ne sme zapustiti svojega stojišča.

c) ocenjevanje: napaka v osnovnem položaju, počasen preskok in prihod k prinosilu, napaka pri pobiranju, počasen skok nazaj, izpuščanje prinosila, igra ali žvečenje prinosila, razkoračena stoji vodnika, napaka pri usedanju pred vodnika in v zaključku vaje, se ustrezno odštejejo. Za dotik skakalnice se pri vsakem preskoku odšteje do 1 točke, za odrivanje od skakalnice do 2 točki.

Pomoč vodnika, ne da bi se ta premaknil, se primerno odšteje. Kadar vodnik zapusti stojišče pred zaključkom vaje, se vajo oceni kot pomanjkljivo.

Razdelitev točk v vaji prinašanje preko skakalnice

preskok	prinašanje	skok nazaj
5 točk	5 točk	5 točk

Delna ocena vaje je možna le, kadar sta od treh delov vaje izvedena vsaj dva.

Preskoka in prinašanje brez napake	15 točk
preskok v eno smer ni bil izveden, prinašanje brez napake	10 točk
preskoka v obe smeri brez napake, pes ni prinesel prinosila	10 točk

Kadar leži prinosilo izrazito stransko ali za psa slabo vidno, lahko vodnik na prošnjo ali po opozorilu sodnika, prinosilo ponovno vrže, ne da bi se odštele točke. Pes mora pri tem sedeti.

7. Prinašanje čez plezalno steno (180 cm) 15 točk

a) po eno povelje za "hop", "prinesi", "spusti", "poleg"

b) izdelava: vodnik s psom zavzame osnovni položaj najmanj 5 korakov pred plezalno steno. Iz poravnane osnovnega položaja vrže leseno prinosilo (650 g) čez plezalno steno. Pes, ki mirno sedi v osnovnem položaju, mora na povelje "hop" in "prinesi" (povelje za prinašanje mora vodnik izreči, preden pes doskoči na drugo stran), splezati čez plezalno steno, hitro, naravnost steči po prinosilo, ga takoj pobrati, splezati čez plezalno steno in prinosilo hitro in naravnost prinesiti vodniku. Pes se mora usesti tesno, naravnost pred vodnika in predmet mirno držati, dokler mu ga vodnik ne odvzame po premoru cca 3 sek. s poveljem "spusti". Po odvzemu mora vodnik predmet mirno držati na desni strani telesa, roka mora biti spuščena. Na povelje "poleg" se mora pes hitro in poravnano usesti na levo stran vodnika, s plečko v liniji kolena. Vodnik se v času vaje ne sme premakniti s stojišča.

c) ocenjevanje: napaka v osnovnem položaju, počasno plezanje in počasen tek do predmeta, napaka pri pobiranju, počasno plezanje nazaj, spuščanje predmeta, igranje in grizljanje prinosila, razkoračena staja vodnika, napaka pri usedanju pred vodnikom ali v zaključku vaje, se ustrezno odštejejo.

Pomoč vodnika, ne da bi se ta premaknil se primerno odšteje. Kadar vodnik zapusti stojišče pred zaključkom vaje, se vajo oceni kot pomanjkljivo.

Razdelitev točk v vaji prinašanje čez plezalno steno

preskok	prinašanje	skok nazaj
5 točk	5 točk	5 točk

Delno se lahko vajo oceni le, kadar sta od treh elementov vaje izdelana najmanj dva.

Preskoka in prinašanje brez napake	15 točk
preskok v eno smer ni bil izveden, prinašanje brez napake	10 točk
preskoka v obe smeri brez napake, pes ni prinesel prinosila	10 točk

Kadar leži prinosilo izrazito stransko ali za psa slabo vidno, lahko vodnik na prošnjo ali po opozorilu sodnika, prinosilo ponovno vrže, ne da bi se odštele točke. Pes mora pri tem sedeti.

8. Vaja naprej z uleganjem 10 točk

a) po eno povelje za: "naprej", "prostor"

b) izvedba: iz poravnane osnovnega položaja gre vodnik s psom v prosti vodljivosti v določeni smeri naravnost. Po 10. do 15. korakih da psu sočasno z enkratnim gibom roke povelje "naprej" in obstane. Od tu dalje se mora pes samostojno v ravni liniji hitro oddaljiti najmanj 30 korakov v pokazano smer. Na znak sodnika da vodnik povelje "prostor", na katero se mora pes takoj uleči. Vodnik ima lahko roko dvignjeno v smeri teka, dokler se pes ne uleže. Na znak sodnika gre vodnik do psa in se postavi na njegovo desno stran. Po cca 3 sek. da sodnik vodniku znak. Na povelje vodnika "sedi" se mora pes hitro in poravnano usesti v osnovni položaj.

c) ocenjevanje: napaka v razvoju vaje, vzporedni tek vodnika, prepočasen tek psa naprej, močan odklon v stran, premajhna oddaljenost, počasno ali prezgodnje uleganje, nemirno ležanje, predčasno vstajanje in usedanje psa pred poveljem sedi, se ustrezno odštejejo.

9. Odlaganje z motenjem 10 točk

a) po eno povelje za "prostor", "sedi"

b) izvedba: pred začetkom izvajanja poslušnosti drugega psa odloži vodnik svojega psa s poveljem "prostor" na mesto, ki ga je določil sodnik. Odloži ga iz osnovnega položaja in sicer brez vrvice ali kakršnega koli predmeta ob njem. Nato gre vodnik, ne da bi se ozrl, na območju vadišča najmanj 30 korakov od psa in sicer tako, da ga pes ne vidi. Pes mora brez vplivanja vodnika mirno ležati, medtem ko drugi pes izvaja vaje 1-7. Po končani 7. vaji gre vodnik na znak sodnika k psu in se postavi na njegovo desno stran. Po cca 3 sek. da sodnik vodniku znak. Pes se na povelje "sedi" hitro in poravnano usede v osnovni položaj.

c) napake: nemiren vodnik kakor tudi drugačna skrita pomoč, nemirno ležanje psa ali prezgodnje vstajanje in usedanje psa pred poveljem "sedi", se ustrezno odštejejo. Če pes sedi ali stoji, pri tem pa ostane na mestu odlaganja, dobi delno oceno. Če se pes z mesta odlaganja oddalji več kot tri metre, preden pes, ki dela v paru, zaključi 5. vajo, se ga oceni z "0" točkami. Če zapusti mesto odlaganja po peti vaji, dobi delno oceno. V kolikor gre pes vodniku nasproti, ko gre le-ta ponj, se mu odšteje do 3 točke.

IPO-3   disciplina C (obramba)

vaja 1:	iskanje markerja	10 točk
vaja 2:	pozornost in oblaganje	10 točk
vaja 3:	pobeg	10 točk
vaja 4:	napad na psa med čuvanjem	20 točk
vaja 5:	zaporedno spremljanje markerja	5 točk
vaja 6:	napad na psa med zaporednim spremstvom	15 točk
vaja 7:	preizkus poguma	10 točk
vaja 8:	napad na psa med čuvanjem	20 točk
Skupaj		100 točk

Splošne določbe:

Na primernem mestu se postavi 6 zaklonov, tri na vsaki strani, izmenično (glej skico). Potrebne oznake morajo biti vodniku, markerju in sodniku dobro vidne.

Marker mora biti opremljen z zaščitno obleko, rokavom in mehko palico. Rokav mora imeti ugrizno ploskev, prevleko iz jute v naravni barvi. Kadar je za markerja potrebno, da ima psa v zornem kotu, mu v fazah čuvanja ni nujno stati pri miru. Ne sme pa imeti grozeče poze ali giba kot pri napadu. Z rokavom mora ščititi svoje telo. Način, kako vodnik vzame palico je poljuben. (glej tudi splošni del - določila za markerje).

Pri izpitih lahko na vseh stopnjah dela isti marker, ko pa število psov v posamezni stopnji preseže 6, je potrebno imeti dva markerja. V okviru ene stopnje mora/ta vsem psom markirati isti/a marker/ja.

Psi, ki niso pod nadzorom vodnika, ki pri vajah obrambe ne spustijo ali spustijo šele po močnem vplivu vodnika, ki ugriznejo v del telesa, ne v za to predviden rokav, morajo biti diskvalificirani. Tem psom se tudi ne oceni naravnih zasnov.

Če pes zapusti vadišče in na trikratni odpoklic ne pride nazaj, je diskvalificiran.

Pri psih, ki odpovejo pri vajah obrambe ali se pustijo prepoditi, se disciplina C prekine. Psa se ne oceni, se pa poda oceno naravnih zasnov.

Povelje »spusti« je pri vseh vajah obrambe dovoljeno enkrat. Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ še dve dodatni povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija.

Ocenjevanje spuščanja je prikazano v tabeli.

zadržano	dodatno povelje s takojšnjim spuščanjem	dodatno povelje z zadržanim spuščanjem	drugo dodatno p. s takojšnjim spuščanjem	drugo dodatno p. z zadržanim spuščanjem	ni spuščanja kljub drugemu povelju ali dodatni vplivi
0,5 - 3,0	3,0	3,5 - 6,0	6,0	6,5 - 9,0	diskvalifikacija

1. Iskanje markerja

10 točk

a) po eno povelje za »revir«, »sem« (povelje »sem« ali ime psa)

b) izvedba: marker stoji, za psa nevidno, v zadnjem zaklonu. Vodnik zavzame s psom v prostem spremstvu položaj pred prvim zaklonom tako, da pes lahko preišče 6 zaklonov. Na znak sodnika se prične delo v disciplini C. Vodnik da kratko povelje »revir« in vidni znak z levo ali desno roko, ki ga lahko ponovi. Na povelje se mora pes hitro oddaljiti od vodnika ter ciljno, tesno in pozorno obteči pokazani zaklon. Ko pes obteče zaklon, ga vodnik z enkratnim poveljem »sem« pokliče k sebi in ga iz gibanja s ponovnim poveljem »revir« pošlje v naslednji zaklon. Vodnik se pomika v normalni hoji po ravni sredinski liniji, ki je med preiskovanjem psa ne sme zapustiti. Pes mora biti vedno pred vodnikom. Ko pes pride do markerja, se mora vodnik ustaviti, glasovna in vizualna povelja niso več dovoljena.

c) ocenjevanje: napake pri vodljivosti, tekočem in ciljnim teku proti zaklonu, kakor tudi napake pri obkroženju zaklona (ki mora biti tesno in pozorno), se ustrezno odštejejo.

2. Pozornost in oblajanje

10 točk

a) po eno povelje za »sem«, »poleg«

b) izvedba: pes mora markerja aktivno, pozorno čuvati in vztrajno oblajati. Na markerja ne sme skočiti ali ga ugrizniti. Po oblajanju cca 20 sek. gre vodnik na znak sodnika na oddaljenost do 5 korakov od zaklona. Na znak sodnika pokliče psa v osnovni položaj.

c) ocenjevanje: pomanjkljivosti pri vztrajnem, odločnem oblajanju in nagonu, neodvisno od sodnika in prihajajočega vodnika, do povelja vodnika, se ustrezno odšteje. Za neprekinjeno oblajanje se podeli 5 točk. Če pes le slabo oblaja, se odbije 2 točki, če pes ostane in aktivno čuva markerja, vendar ne laja, se odšteje 5 točk. Za obremenjevanje markerja, npr. pikanje, skakanje, se odbije do 2 točki, pri močnem ugizu do 9 točk. V kolikor pes zapusti markerja pred sodnikovim znakom, da naj vodnik pride s sredinske linije, ga lahko vodnik ponovno pošlje v oblajanje. Če ostane pri markerju, se disciplina C lahko nadaljuje, čuvanje in oblajanje pa se ovrednoti kot pomanjkljivo. Če pes ne gre ponovno do markerja ali pa ga spet zapusti, se vaje obrambe prekine. V kolikor pride pes k vodniku, ko gre ta proti zaklonu, ali preden je dano povelje za odpoklic, sledi delna ocena v oznaki pomanjkljivo.

3. Pobeg

10 točk

a) po eno povelje za : »poleg«, »prostor«, »spusti«

b) izvedba: na znak sodnika pozove vodnik markerja iz zaklona. Marker se premakne v normalni hoji na označeno mesto za poskus pobega. Na sodnikov znak stopi vodnik z nenavezanim psom iz zaklona na označeno mesto. Razdalja med

markerjem in psom je 5 korakov. Vodnik pusti psa, da čuva v poziciji prostor in gre k zaklonu. Psa ohrani v zornem kotu, prav tako mora videti markerja in sodnika. Na znak sodnika poskuša marker pobegniti. Pes mora, ne da bi se obotavljal, samostojno, energično in z močnim ugrizom preprečiti pobeg. Pri tem sme ugrizniti samo v rokav. Na znak sodnika se marker ustavi. Po umiritvi markerja mora pes takoj spustiti. Vodnik lahko v primernem času samostojno uporabi eno povelje »spusti«.

Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ še dve dodatni povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija. Ko izreče povelje »spusti« mora vodnik stati mirno, ne da bi dodatno vplival na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga čuvati.

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hitro, energično reagiranje na pobeg. Z močnim ugrizom učinkovita preprečitev pobega, poln in močan ugriz do spuščanja ter pozorno čuvanje tesno ob markerju.

d) ocenjevanje: če pes ostane na prostoru ali ne prepreči pobega s krepkim ugrizom po cca 20 korakih, se disciplina prekine.

Če je pes v fazi čuvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali zelo nadležen, se odšteje do dve točki. Če markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če markerja zapusti ali pa ostane pri njem na povelje vodnika, se disciplina C prekine.

4. Napad na psa med čuvanjem 20 točk

a) po eno povelje za »spusti«, »poleg«

b) izvedba: po čuvanju, ki traja cca 5 sek., marker na znak sodnika napade psa. Brez vpliva vodnika se mora pes ubraniti z energičnim in močnim ugrizom. Ugrizniti sme le v rokav. Ko pes zagriže, dobi dva udarca. Dovoljeni so le udarci po plečih in vihru. Na znak sodnika se marker ustavi. Ko se marker umiri, mora pes takoj spustiti. Vodnik lahko v primernem času samostojno uporabi povelje za spuščanje.

Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ še dve dodatni povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija. Ko izreče povelje »spusti«, mora vodnik stati mirno, ne da bi dodatno vplival na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga čuvati. Na znak sodnika gre vodnik v normalni hoji naravnost do psa in ga s poveljem »poleg« pokliče v osnovni položaj. Palico pusti markerju.

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hitro, energično, reagiranje na napad, poln, miren in močan ugriz do spuščanja, po spuščanju pozorno čuvanje tesno ob markerju.

d) ocenjevanje: če je pes v fazi čuvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali zelo nadležen, se odšteje do dve točki. Če

markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če pride k vodniku, ko je ta na poti do psa, se vajo oceni kot pomanjkljivo. V kolikor pes zapusti markerja preden da sodnik znak vodniku, naj pristopi k psu, ali pa da vodnik psu povelje za čuvanje, se disciplino C prekine.

5. Zaporedno spremstvo

5 točk

a) po eno povelje za: »poleg«

b) izvedba: po vaji 4 sledi hrbtno spremstvo markerja na razdalji cca 30 korakov. Potek spremstva določi sodnik. Vodnik pozove markerja, naj gre naprej. S psom, ki je v prosti vodljivosti in pozorno opazuje markerja, mu sledi na razdalji 5 korakov. Razdaljo 5 korakov je potrebno obdržati ves čas spremstva.

c) ocenjevanje: pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: pozorno opazovanje markerja, natančnost osnovnega položaja, upoštevanje razdalje petih korakov.

6. Napad med zaporednim spremstvom

15 točk

a) po eno povelje za »spusti«, »poleg«

b) izvedba: iz zaporednega spremstva sledi na znak sodnika, brez ustavljanja, napad markerja na psa. Pes se mora samostojno, brez obotavljanja ubraniti z energičnim in močnim ugrizom. Ugrizniti sme le v rokav. Takoj ko pes zagriže se mora vodnik ustaviti. Na znak sodnika se marker ustavi. Ko se marker umiri, mora pes spustiti. Vodnik lahko v primernem času samostojno, da eno povelje »spusti«.

Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ še dve dodatni povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija. Ko izreče povelje »spusti«, mora vodnik stati mirno, ne da bi dodatno vplival na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga čuvati. Na znak sodnika gre vodnik v normalni hoji do psa in ga s poveljem »poleg« pokliče v osnovni položaj. Palico vzame markerju.

Sledi stransko spremstvo markerja do sodnika na razdalji cca 20 korakov. Dovoljeno je enkratno povelje »poleg«. Pes mora iti na desni strani markerja, tako da se nahaja med vodnikom in markerjem. Ves čas spremljanja mora markerja pozorno opazovati. Pri tem ne sme vanj tiščati, ga naskakovati ali gristi. Pred sodnikom se skupina ustavi, vodnik sodniku preda palico in sporoči, da je zaključil prvi del discipline C.

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hitro, energično, reagiranje na napad, poln, miren in močan ugriz do spuščanja, po spuščanju pozorno čuvanje tesno ob markerju.

d) ocenjevanje: če je pes v fazi čuvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali zelo nadležen, se odšteje do dve točki. Če markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če pride k vodniku, ko je ta na poti do psa, se vajo oceni kot pomanjkljivo. V kolikor pes zapusti markerja preden da sodnik znak vodniku, naj pristopi k psu, ali pa da vodnik psu povelje za čuvanje, se disciplino C prekine.

7. Preizkus poguma

10 točk

a.) po eno povelje za :»sedi«, »zgrabi«, »spusti«

b) izvedba: vodnik gre s nenavezanim psom na označeno mesto v višini prvega zaklona na sredinski liniji. Psa sme držati za ovratnico, ne sme pa ga spodbujati. Na znak sodnika steče s palico oboroženi marker iz 6. zaklona proti sredinski liniji. V nivoju sredinske linije se obrne proti vodniku, ne da bi prekinil tek ter vodnika in psa z grozečimi gibi ter glasno napade. Ko se približa vodniku in psu na razdaljo cca 60 korakov, da vodnik na sodnikov znak psu povelje za napad »zgrabi« ter spusti psa. Pes mora napad ubraniti brez omahovanja, z energičnim in krepkim ugrizom. Ugrizniti sme le v rokav. Vodnik ne sme zapustiti stojišča. Na znak sodnika se marker umiri. Takrat mora pes takoj spustiti. Vodnik lahko v primernem času samostojno da eno povelje »spusti«.

Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ še dve povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija. Vodnik mora, ko da povelje »spusti«, stati mirno in ne sme vplivati na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga pozorno čuvati.

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hitro, energično reagiranje na napad, poln, miren in močan ugriz do spuščanja, po spuščanju pozorno čuvanje tesno ob markerju.

d) ocenjevanje: če je pes v fazi čuvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali nadležen, se odšteje do dve točki. Če markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če pride k vodniku, ko je ta na poti do psa, se vajo oceni kot pomanjkljivo. V kolikor pes zapusti markerja preden, da sodnik znak vodniku, naj pristopi k psu, ali pa da vodnik psu povelje za čuvanje, se disciplino C prekine.

8. Napad na psa med čuvanjem

20 točk

a) po eno povelje za: "spusti", "poleg", "spremljanje"

b) izvedba: po čuvanju, ki traja cca 5 sek., marker na znak sodnika napade psa. Brez vpliva vodnika se mora pes ubraniti z energičnim in krepkim ugrizom. Ugrizniti sme le v rokav. Ko pes zagriže, dobi dva udarca. Dovoljeni so le udarci po plečih in vihru. Na znak sodnika se marker ustavi. Ko marker obmiruje, mora pes spustiti. Vodnik lahko v primernem času samostojno izreče eno povelje "spusti".

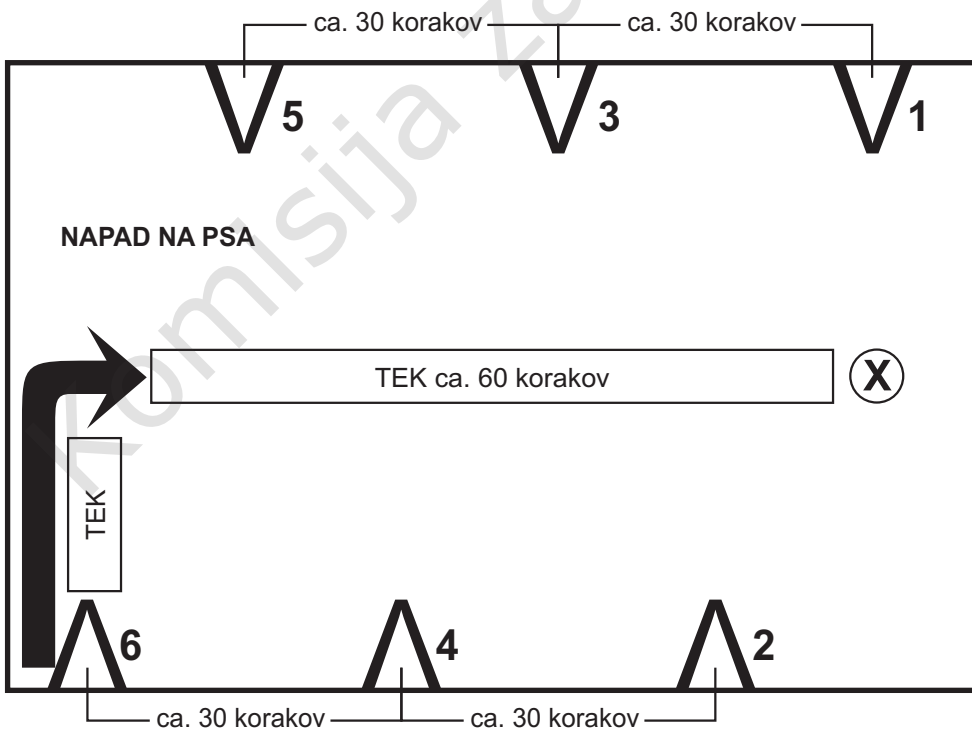
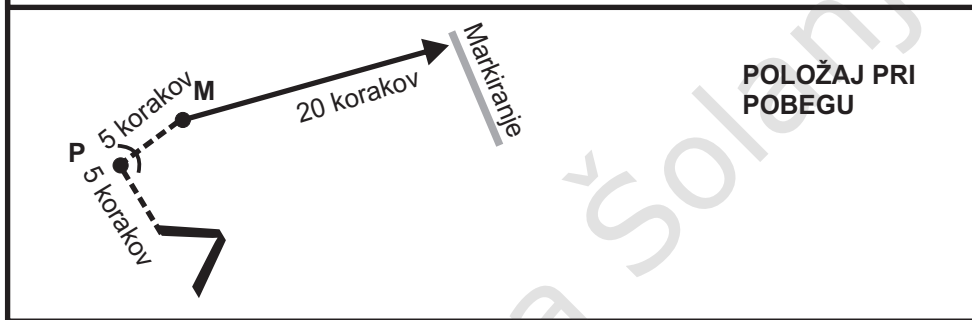
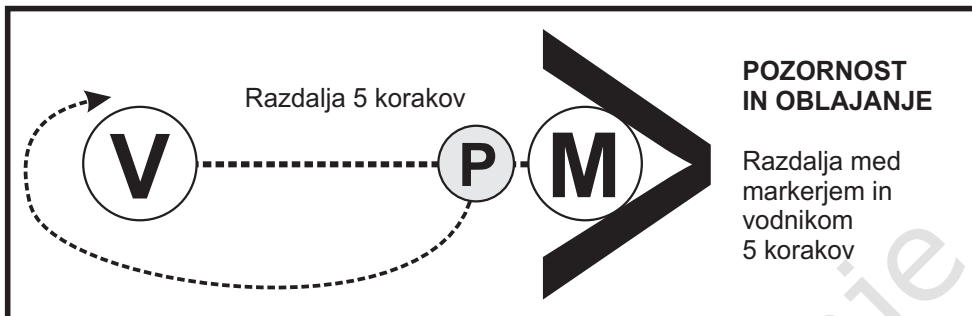
Če pes po prvem povelju ne spusti, dobi vodnik sodnikova navodila za največ dve dodatni povelji. V kolikor pes po treh poveljih (eno dovoljeno in dve dodatni) ne spusti, sledi diskvalifikacija. Vodnik mora, ko da povelje »spusti« stati mirno in ne sme vplivati na psa. Po spuščanju mora pes ostati tesno ob markerju in ga pozorno čuvati. Na znak sodnika gre vodnik v normalni hoji naravnost do psa in ga s poveljem »poleg« pokliče v osnovni položaj. Markerja razoroži palice.

Sledi vzporedno (stransko) spremstvo do sodnika na razdalji cca 20 korakov. Dovoljeno je enkratno povelje za »poleg«. Pes mora iti na desni strani markerja, tako da se nahaja med vodnikom in markerjem. Ves čas spremljanja mora markerja pozorno opazovati. Pri tem ne sme vanj tiščati, ga naskakovati ali gristi. Pred sodnikom se skupina ustavi, vodnik sodniku preda palico in sporoči, da je zaključil disciplino C. Preden sodnik razglasi rezultat, vodnik psa na znak sodnika priveže.

c) pomanjkljivosti pri pomembnih kriterijih se ustrezno odštejejo: hiter in močan zagriz, poln in miren ugiz do spuščanja, po spuščanju pozorno in tesno čvanje.

d) ocenjevanje: če je pes v fazi čvanja rahlo nepozoren ali nadležen, se odšteje vaji do ene točke, če pa je zelo nepozoren ali zelo nadležen, se odšteje do dve točki. Če markerja sploh ne čuva, ostane pa pri njem, se odšteje do tri točke. Če pride k vodniku, ko je ta na poti do psa, se vajo oceni kot pomanjkljivo. V kolikor pes zapusti markerja, preden da sodnik znak vodniku, naj pristopi k psu, ali pa da vodnik psu povelje za čvanje, se disciplino C prekine.

Disciplina C (obramba) shema IPO 3

Dve tuji sledi, dolgi 1800 korakov, 8 stranic, 7 kotov, 7 predmetov, starost najmanj 180 minut, zapeljevalna sled, čas izdelave 45 minut.

Razdelitev točk

	1 dan	2 dan	skupno
natančnost sledenja	80	80	160
predmeti 6x3 in 1x2	20	20	40
skupno	100	100	200

Splošne določbe:

Sodnik ali odgovorni za sledi določi glede na teren potek sledi. Sledi morajo biti vsakega od dveh tekmovalnih dni postavljene drugače. Ne sme se zgoditi, da bi bili pri vsaki sledi posamezni koti in predmeti na enaki oddaljenosti.

Obe tuji sledi za posameznega udeleženca morata biti na dva zaporedna dneva na različnih krajih in ju morata položiti različna polagalca.

Vrstni red udeležencev ponovno izžreba sodnik ali zato usposobljena strokovna oseba, ko so sledi že postavljene.

Polagalec sledi mora pokazati predmete pred začetkom polaganja odgovornemu za sled. Uporabljati se smejo le predmeti, ki so se vsaj 30 minut navzemali vonja polagalca. Polagalec se kratko pomudi na izhodišču in gre v normalni hoji v določeno smer. Prvi predmet položi po najmanj 100 korakih. Stranice se morajo prilagajati terenu. Radij polkroga mora biti cca 30 m. Če se polkrog začne v desno, se mora tudi končati v desno. 7 kotov mora biti izdelanih v normalni hoji in prilagojeno terenu, najmanj dva kota morata biti ostra. Ostra kota morata imeti 30 do 60 stopinj. Različni predmeti (material, npr.: usnje, tekstil, les) se lahko neenakomerno porazdelijo po stranicah, zadnji pa mora biti na koncu sledi. Predmete je potrebno na sled položiti med gibanjem. Ko položi zadnji predmet, mora polagalec še nekaj korakov nadaljevati v isti smeri. Predmeti naj bodo dolgi cca. 10 cm, široki 2-3 cm in debeli 0,5-1 cm. Po barvi se ne smejo bistveno razlikovati od okolja. Vsi predmeti morajo biti oštevilčeni s številko sledi. V času, ko polagalec polaga sled, morata biti vodnik in pes izven zornega polja. Pol ure pred izdelavo mora drugi polagalec položiti zapeljevalno sled, katera prečka dve stranici, najmanj pod 60 stopinjskim kotom. Zapeljevalna sled ne sme križati prve ali zadnje stranice, prav tako tudi ne dvakrat iste stranice.

Sodnik, polagalec in spremljevalci se medtem, ko pes dela, ne smejo nahajati v območju, ki ga imata vodnik in pes pravico preiskati.

a) povelje : » išči«

Dovoljeno je enkratno povelje na začetku sledi in po vsakem predmetu. Dovoljene so občasne pohvale za »išči«, vendar ne na kotih in ob predmetih.

b) izvedba: vodnik pripravi psa za sledenje. Pes lahko sledi prosto ali na 10 m vrvici. 10 m vrvica je lahko nameščena čez hrbet, stransko ali med prvimi in/ali zadnjimi nogami.. Lahko je pripeta na ovratnico, ki ni nameščena na zateg ali na za to pripravljen obroček oprsnice (dovoljene so oprsnice in opasnice (bočer), brez dodatnih jermenov). Če pes sledi na klasični oprsnici, na sebi ne sme imeti ovratnice in obratno. Nošenje obeh rekvizitov, pomeni diskvalifikacijo psa in vodnika.

Na poziv sodnika se vodnik s psom v osnovnem položaju javi sodniku in napove ali pes predmete pobira ali nakazuje. Pred sledenjem, ob nastavitvi psa na sled in na celotni sledi se ne sme uporabljati nikakršne prisile. Na znak sodnika odpelje vodnik psa mirno in počasi na izhodišče. Pes mora intenzivno, mirno in z nizkim nosom v enakomernem tempu slediti poteku sledi. Vodnik sledi psu na razdalji 10 m, na koncu sledne vrvice. Pri prostem sledenju je potrebno prav tako držati razdaljo 10 m. Vrvica lahko steče skozi roke vodnika, a je ne sme spustiti. Pes mora zanesljivo izdelati kote. Po izdelanem kotu mora nadaljevati sledenje v istem tempu. Takoj, ko pes najde predmet, ga mora brez vpliva vodnika pobrati ali odločno nakazati. Pri pobiranju lahko obstoji, sedi ali pride k vodniku. Premikanje s predmetom naprej ali pobiranje leže je napaka. Nakazuje lahko leže, sede ali stoje (tudi izmenično). Ko pes predmet nakaže ali pobere, gre vodnik do psa. Z dvigom predmeta pokaže, da je predmet najden. Potem psa spet nastavi na sled. Po zaključku sledenja mora vse najdene predmete pokazati sodniku. Hranjenje med sledenjem ni dovoljeno. Vodniku je dovoljeno, po dogovoru s sodniku, kratko prekiniti sledenje, kadar misli, da pes zaradi fizičnega stanja in vremenskih razmer (npr . velika vročina), potrebuje kratek premor. Ti premori se štejejo v skupni čas, dovoljen za izdelavo sledi. Vodnik sme med odmorom ali ob predmetih psu očistiti glavo, oči in nos. Za ta namen ima lahko vodnik pri sebi moker robec ali gobico. Te pripomočke je potrebno pred začetkom dela pokazati sodniku. Drugi pripomočki niso dovoljeni.

c) ocenjevanje: za pozitiven rezultat izpita mora vsaka sled doseči najmanj 70 točk. Hitrost sledenja ni odločujoča, v kolikor pes sledi intenzivno, enakomerno in prepričljivo ter kaže pozitiven odnos do sledenja. Preverjanje, ne da bi pes zapustil sled, ni napaka. Ponovna nastavitvev, nihanje, visok nos, iztrebljanje, kroženje na kotih, trajajoča preiskava, pomoč z vrvico ali glasom v območju sledenja ali ob predmetih, napačno pobiranje ali nakazovanje, lažno nakazovanje, se ustrezno odšteje. Kadar se vodnik oddalji od sledi za več kot dolžino vrvice, se sledenje prekine. V kolikor pes zapusti sled in ga vodnik zadrži, sledi opomin vodnika, naj gre za psom. Če vodnik ne upošteva navodila, sodnik delo prekine. Po 45 minutah od začetka sledenja na izhodišču sodnik v primeru, da sled še ni izdelana, prekine delo, z izjemo, kadar je pes že na zadnji stranici. Izdelani del sledi se oceni.

Če pes ob predmetih pokaže obe možnosti, torej »pobiranje« in »nakazovanje«, je to napaka. Štejejo le predmeti, ki so nakazani, kakor je bilo napovedano. Lažno nakazovanje vpliva na oceno dela na posamezni stranici. Predmete, ki jih je pes izpustil, se pokaže sodniku.

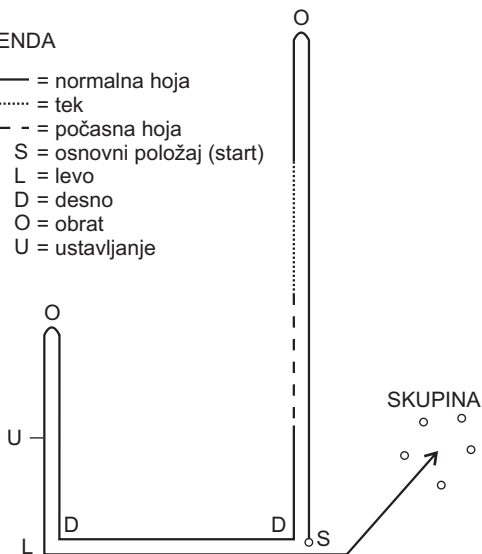
Za predmete, ki jih pes ni nakazal oziroma pobral, ne dobi nobene točke. Razdelitev točk za natančnost sledenja na linijah je odvisna od dolžine in težavnosti stranic. Delo na posamezni stranici se oceni po opombah in točkah. Če pes dalj časa ne išče (se dolgo muči na istem mestu, ne da bi vohal), lahko sodnik delo prekine, ne glede na to če je pes na sledi.

PRILOGE K IPO

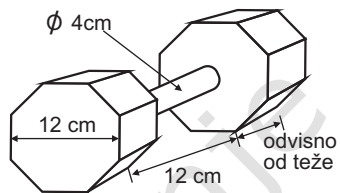
SHEMA POSLUŠNOSTI

LEGENDA

- = normalna hoja
- ⋯ = tek
- - - = počasna hoja
- S = osnovni položaj (start)
- L = levo
- D = desno
- O = obrat
- U = ustavljanje

LESENO PRINOSILO

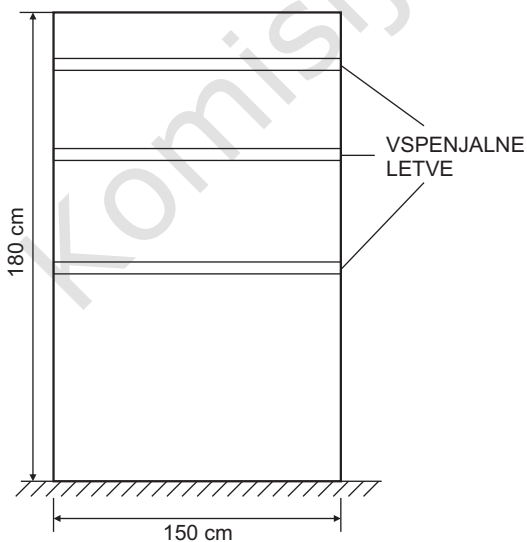

PLEZALNA STENA

Mere:

Višina: 180 cm

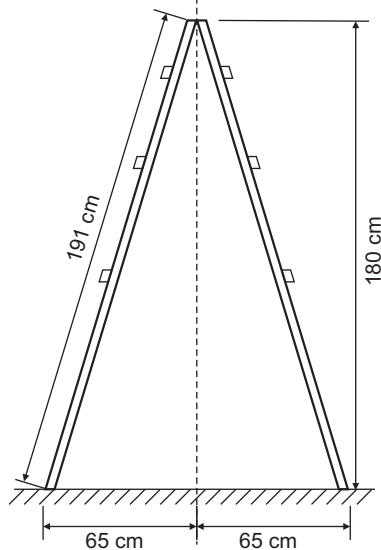
Širina: 150 cm

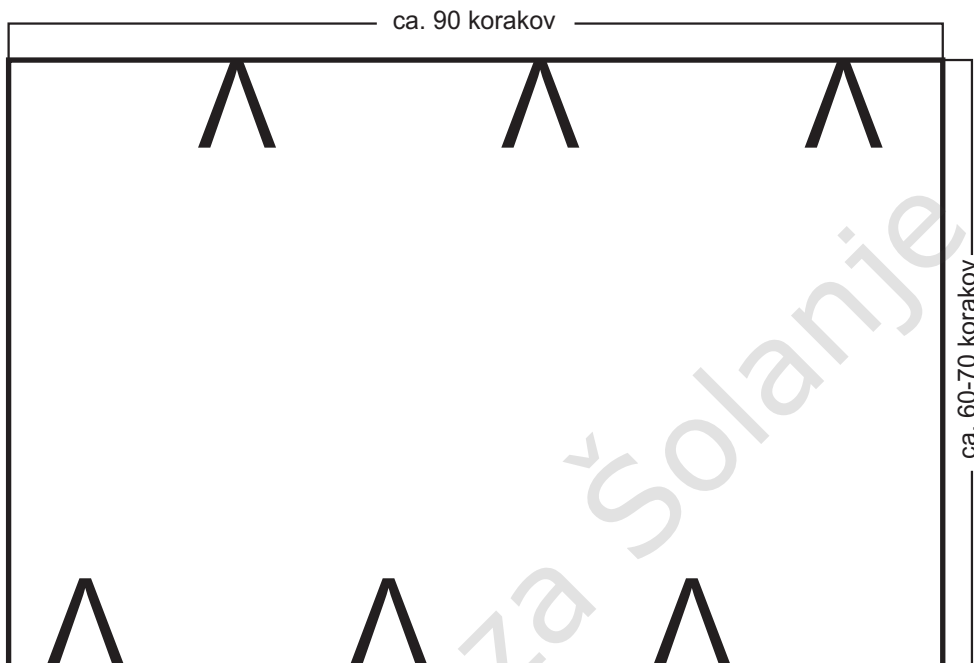
Mere:

Dolžina stranice: 191 cm

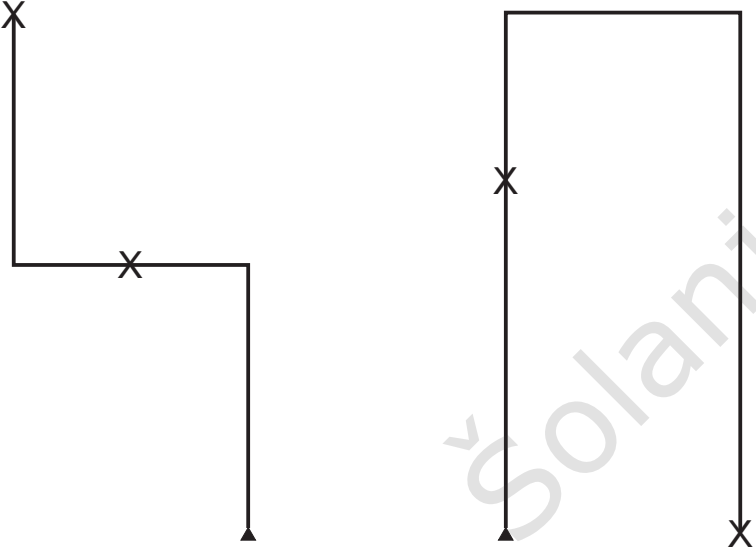
Letve: 24 x 48 mm

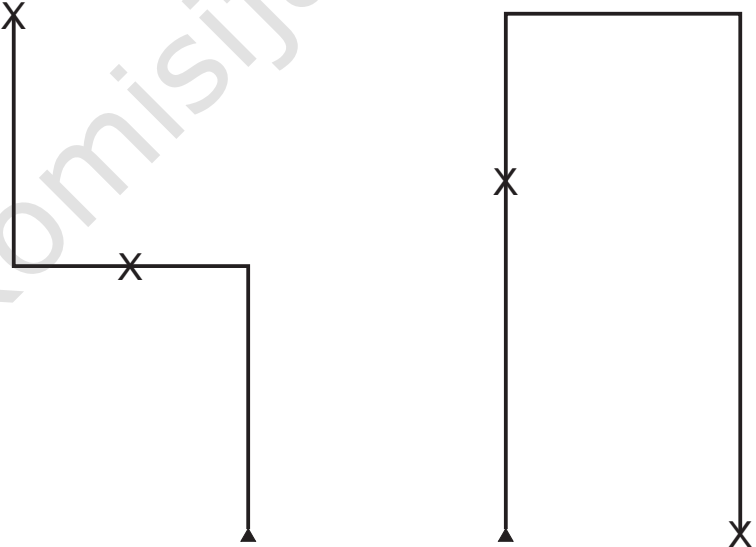
VELIKOST TERENA IN POSTAVITEV ZAKLONOV

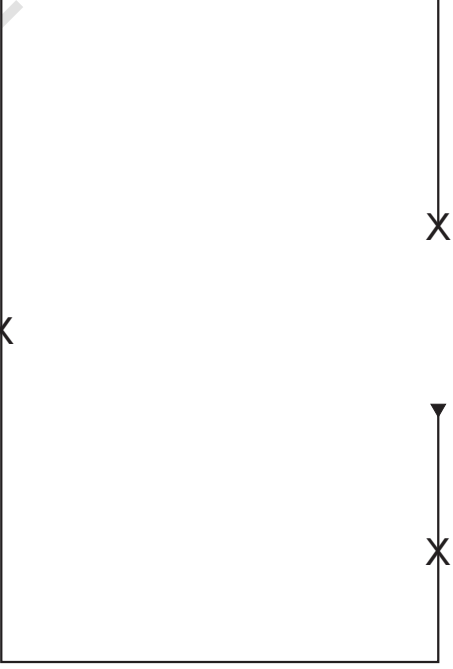
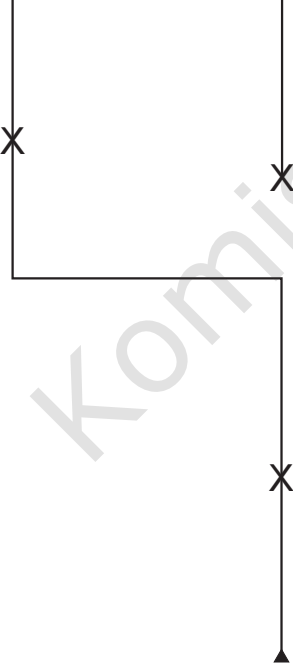
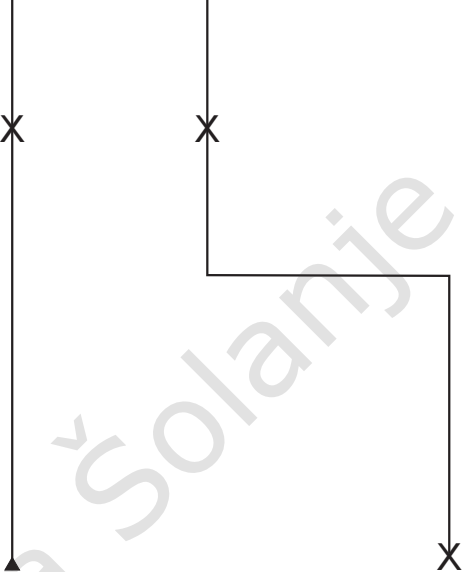
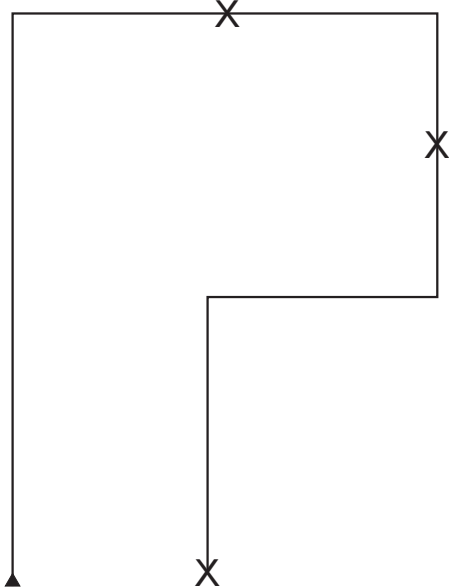
PRIMERI SLEDI PO IPO 1

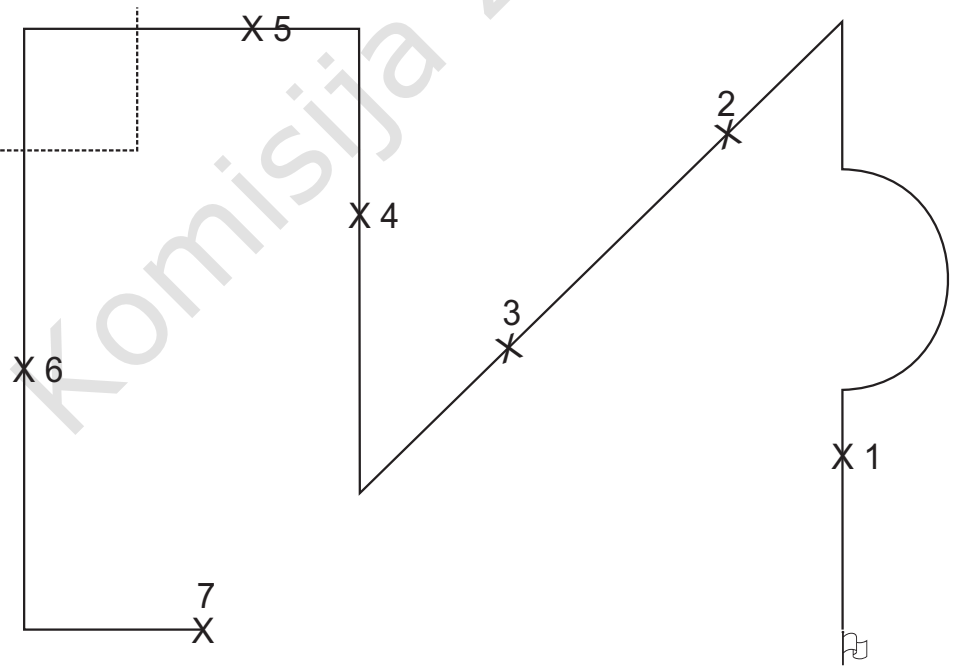
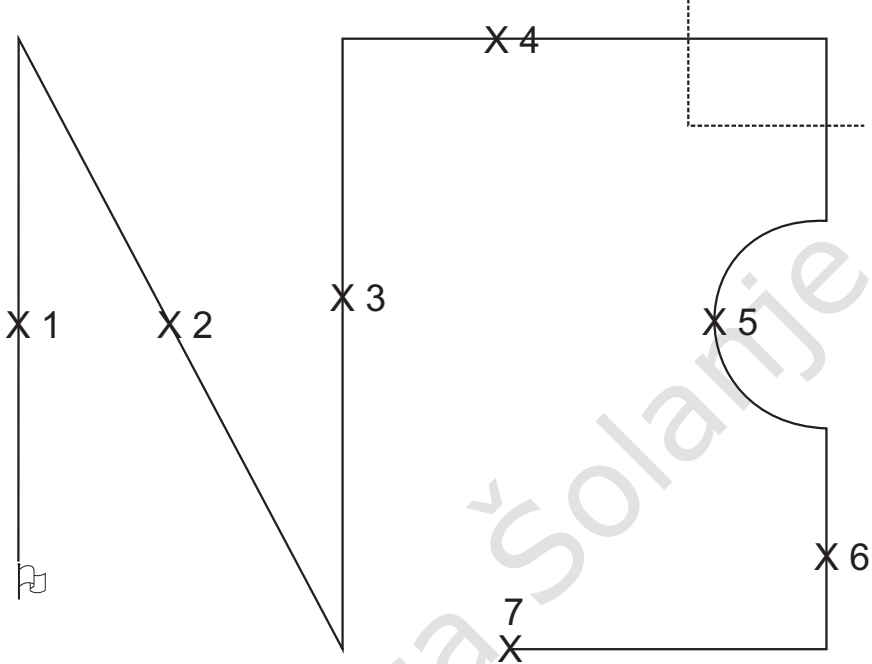
PRIMERI SLEDI PO IPO 2

PRIMERI SLEDI PO IPO 3

PRIMERI SLEDI PO IPO FH

Komisija za Šolanje